

bijenteelt

Maandschrift voor de Bijenteelt - ISSN 0166-6444

Versijnt maandelijks - Jaargang 82 - no. 6 - juni 1980

Officieel orgaan van de Vereniging tot Bevordering der Bijenteelt in Nederland

SPEURBIJTJES

Tarief: tot 20 woorden f 6,50, elk woord meer 35 cent. Bij vooruitbetaling te voldoen op giro-nummer 823276 van de Ver. tot Bevordering der Bijenteelt te Wageningen. Bij 11 keer plaatsen 10 % korting. Inzendtermijn voor de 10e van de maand, voorafgaande aan de maand van plaatsing. De redactie aanvaardt geen verantwoordelijkheid voor de inhoud.

AANBIEDING: zaad van witte Honingklaver en Phacella. Beide 30 gld. per kg, mits besteld met gelijktijdige betaling t.n.v. Holland Select Zaadhandel Andijk, Rabobank 302411666 of giro 2992600.

TE KOOP GEVRAAGD: partijen Nederlandse honing, o.a. koolzaad-, zomer- en heidehoning. Wij bieden hoge prijzen. **HET BIJENHUIS te WAGENINGEN,** tel. 08370 - 12863.

TE KOOP: gebruikte Simplexkasten en gebruikte korven. Tevens kopen wij alle soorten **Ned. bijenhoning.** C. van Holland, Dijkstraat 118, Veenendaal, tel. 08385 - 13795, b.g.g. 8385 - 10202.

IN- EN VERKOOP van bijenvolken, kasten en korven, honing en lege kasten en korven. J. C. Basten, Burg. Brouwenseweg 3, Horssen (Gld.), tel. 08874-1791.

WIJ KOPEN: Inlandse Bijenhoning, Ruwe - Zuivere Bijenwas, Propolis, Honing- en Waszemerij **ARKADIA, Lochem, Tel. 05730-2284.**

TE KOOP: nieuwe en gebruikte 3-raamshoningslingers nog voor de oude prijs. H. de Vries, Huize St. Gertrudis, Warkum, tel. 05151-1252. Bellen van 13.30 - 14.30 uur en van 18.30 - 20.00 uur.

TE KOOP: Imkersartikelen, kunstraat etc. maar ook roggestro, Janneke de Jong, Rotterdam, tel. 010-224871.

Kaarsentrekkerij-Imkerij „DE RIT“ Zoelen (Betuwe), tel. 03448-1653. Groot- en detailhandel van Kunstraat, bijenwas, bijenkorven, bijenwaskaarsen (gerold en gedompeld), honing, honinggreep mede, honingcrème, pit, kandelaars enz. ledere dag geopend.

TE KOOP GEVRAAGD: bijenvolken in korven, kasten en op ramen (aan huis afgehaald), „De Bijenkorf“, Hoevelakenseweg 144, 3784 WK Terschuur, tel. 03426-1978.

MAANDSCHRIFT VOOR DE BIJENTEELT

Adres redactie en administratie: Bijenhuis, Grintweg 273, 6704 AP Wageningen, tel. 08370-12863, Giro 82 32 76.

De niet van redactiewege geplaatste artikelen vertolken de mening van de inzenders en geven niet altijd het inzicht van de redactie of het hoofdbestuur weer.

Alle stukken **vóór de 10e van elke maand** aan het Bijenhuis, ook opgaven en betaling van advertenties en speurbijtjes.

BIJ DE VOORPLAAT

Voorjaarsinspectie door Frank Woets (geb. 15 aug. 1976) uit Nieuwegein. Zijn moeder, mevr. E. Woets-van Houten, schrijft bij haar opname: „Ons zontje is al net zo gek van het houden van bijen als m'n man. Hij is dan ook helemaal niet bang voor zo'n wriemelende bijenmassa op het raam“.

AANGEBODEN: bevolkte bijenkasten. B. C. Jongejans, Burg. Prinsenlaan 45, Ede, tel. 08380-11303.

HONINGSLINGERS: Extra aanbieding. 2-raams-honingslinger (RVS) f 360,—; 3-raams (RVS) f 440,—; 4-raams (RVS) f 490,—. Siegerland 2-raams honingslinger (vertind) f 345,—. Bijenmagazijn „De Bijenkorf“, Hoevelakenseweg 144, 3784 WK Terschuur (bij Amersfoort).

TE KOOP: Enige goede, gebruikte simplex-, spaar- en 8-raams bijenkasten. A. Kraai, Rozenstraat 2, Opheusden, tel. 08887-1526.

TE KOOP: 100 potten (400 g) gegarandeerd zuivere koolzaadhoning. S. Bijker, Wildveld 21, Surhuisterveen, tel. 05124-1620.

TE KOOP: 5 bijenvolken in kasten; lege kasten en ramen. R. van Rennes, Algemeer 67, Bennekom, tel. 08389-4753.

TE KOOP: koninginnteeltkastjes. R. Hoving, G.B.straat 16, Drachten, tel. 05120-12961.

GEVRAAGD: Boek "The pollen loads of the Honeybee" van D. Hodges en kleine gebruikte **honingslinger** R.V.S. H. Halm, Den Haag, tel. 070-653955 toestel 21, overdag.

TE KOOP: 8 sterke bijenvolken. T. Koole, Rietstraat 30, Emmeloord, tel. 05270-6467.

TE KOOP AANGEBODEN: Kaukasische koninginnen. Zachtvaardig en zwermtraag. F-1 moeren: f 35,—, levering vanaf eind juni. Voor liefhebbers **raszuivere** (Ameland) of speciale **kruisingen (K.I.)** leverbaar. H. Dijkema, Oostingslaan 15, Peize, tel. 05908-32238.

INTERNATIONAL SELECTION OP BEE BOOKS IN ENGLISH

Lists on request
International Bee Research Association
Hill House, Gerrards Cross,
Bucks SL9 0NR, England

H.H. IMKERS

Zendt vanaf heden al uw

RUWE RAATWAS . . .

rechtstreeks of in verenigingsverband
naar . . .

HONINGZEMERIJ

W. van 't LAND

Telefoon 2607 **Barneveld**

Desgewenst KUNSTRAAT terug.

* U zult zien, wij betalen de hoogste prijs.

INHOUD VAN DIT NUMMER

	pag.
Symp. kon.teelt 1979-V: K.I. bij de honingbij	139
Nieuws van I.B.R.A.	141
Stuifmeelanalyse van Ned. honing - IV	142
Officiële mededelingen	144
Nat. Imkersdag en Honingtentoonstelling	149
Anno	150
Nieuws van het Bijenhuis	151
Raamwerk	152
Instructiedagen ZBT's en Ambrosiushoeve	153
Laatste nieuws	154
Bijen Folklore	155
Boekbespreking	157
Recept	158
Gesprokkeld uit de bijenliteratuur	158

Even opletten, ik meende iets te horen.

Je zorgt dat de spuit klaar staat. Van die spuit wordt het deel dat je niet gebruikt voor het sperma gevuld met een vloeistof die lijkt op de eigen vloeistof van het bijelichaam (lucht is erg samendrukbaar, zodat zonder deze vloeistofvulling de spuit minder zuig-/perslucht kan ontwikkelen). Als je binnen bent laat je de darren eerst tegen een vensterruit vliegen, ze hebben immers 14 dagen binnen gezeten en willen hun ontlasting wel eens kwijt. Daarna haal je de darren van het raam en doet ze weer in het jamptje met een beetje chloroform, ze raken

INTERNATIONAAL REGISTRATIE-NUMMER VOOR HET „GROENTJE”

Achter de ondertitel op de voorzijde van de cover van het Groentje treft u voor het eerst een registratie-nummer aan. Het is het Internationaal Standaard Serie-Nummer (ISSN) voor tijdschriften ter vergemakkelijking van internationale informatieverspreiding, zoals het al langer in gebruik zijnde Internationaal Standaard Boek-Nummer (ISBN).

Dit betekent, dat het officiële orgaan van de Vereniging „met de lange naam”, die we gemakshalve dan ook maar zullen gaan afkorten tot V.B.B.N., van nu af aan is opgenomen in het Internationaal Serieel Data-Systeem (ISDS), voor ons land verzorgd door het ISDS-Centrum Nederland, dat organisatorisch deel uitmaakt van het Depot van Nederlandse Publikaties & Nederlandse Bibliografie van de Koninklijke Bibliotheek te 's-Gravenhage.

Redactie

dan bedwelmd. Door die bedwelming stulpt hun geslachtsorgaan uit. Je pakt de dar tussen je linker duim en wijsvinger en heel ritmisch begin je dan naar achteren toe op de rugzijde te duwen. Dat is wel een techniek, die je een beetje in de vingers moet hebben, maar na een paar keer oefenen, lukt dat wel. Op een bepaald moment zie je dat er inderdaad uit het geslachtsorgaan sperma komt, dat er marmerachtig uitziet, daarna komt er nog wat mucus (wit spul). De kunst is het sperma in de spuit te draaien, vaak komt de mucus er achteraan. Deze mucus heeft de eigenschap hard te worden bij het in aanraking komen met de buitenlucht. Komt er wat bij het sperma in de spuit, dan wordt het allemaal hard en moet je weer opnieuw beginnen, want de spuit is verstopt geraakt. Flink oefenen dus. Hoeveel darren heb je nu nodig? Ongeveer 8 ml, dat is te vergelijken met het sperma van 8 darren.

N.B. Tijdens het sperma afnemen blijken de eerste darren vaak erg goed, terwijl de rest geen of te weinig sperma heeft. Vooral als je veel darren tegelijk uit de kast neemt is het alsof de duivel ermee speelt, ze worden steeds slechter. Dit wordt veroorzaakt door teveel afkoeling van de darren als ze te lang buiten het volk zijn. Remedie: ze flink laten vliegen, een „temperatuur”kastje bouwen of er gewoon niet teveel tegelijk uit de kast halen.

De koninginnen.

De avond voor de inseminatie doe je de koninginnen in een kooitje, zodat ze de volgende dag voor de inseminatie niet wegvliegen. De volgende dag eerst het sperma in de spuit doen en dan de koningin ophalen. We moeten haar nu in een speciaal buisje brengen, zodat we haar goed kunnen verdoven en bovendien goed bij haar achterlijf kunnen. Dat achterlijf openen we d.m.v. 2 haken. Voordat we de spuit nu kunnen inbrengen moeten we eerst nog een plooi, die de vulva afsluit, opzij drukken. De spuit wordt nu in de koningin gebracht en het sperma wordt eruit gedraaid. De operatie zal 1½ à 2½ minuut duren. Na de inseminatie haal je de ver-

Wie het weet mag het zeggen.

SYMPOSIUM KONINGINNETEELT 1979 - V

K.I. BIJ DE HONINGBIJ

Tegenover U, enthousiaste imker, met een meer dan oppervlakkige belangstelling voor de honingbij en alles wat daarmee samenhangt, krijg ik nu de gelegenheid om eens rustig één van mijn stokpaardjes te berijden. Ik moet u echter waarschuwen zonder **behoorlijk** te **imkeren** is alle gepraat over rassen, reclame voor goede koninginnen en K.I. bij bijen volmaakt overbodig.

Wat kun je met K.I. doen? Nog gericht selecteren dan op een bevruchtungsstation, zodat je veel moeite moet doen om niet in zeer korte tijd in de inteeltperikelen verzeild te raken.

Wat doe je eerst? Zoals voor elke teelt **een tijdschema maken** en de moeilijke beslissing nemen **van welk volk teel ik na**.

Voor het schema houden we rekening met de volgende zaken:

1. De larven die we willen gebruiken moeten goed gevoed worden. Dat kan alleen als er veel jonge bijen (12 tot 24 dagen oud) in de kast aanwezig zijn met prima voedersapklieren.
2. Het volk waarin de koningin- en darreteelt plaatsvindt moet voldoende sterk zijn.
3. Koninginnen zijn zeker geslachtsrijp omstreeks de 7e dag (ei tot 16 dagen).
4. Darren zijn pas geslachtsrijp na 14 dagen (ei tot 24 dagen).

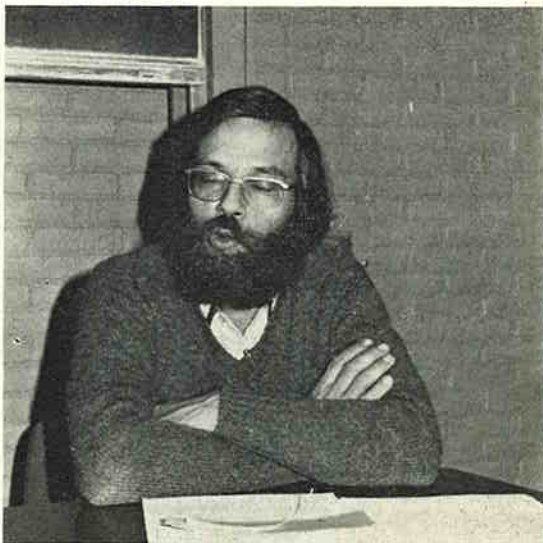
Gelukkig hoef ik me in het kader van deze inleiding niet bezig te houden met de vraag van welke volken er nageteeld wordt. Zoals u allen weet een bron van vermaak. Goed, u kiest dus die volken waarvan u darren en koninginnen wilt telen zelf uit op grond van uw eigen ideeën over goede volken.

We starten de kweek met de darren (langste ontwikkeling). Van de koningin die de darren moet leveren kweken we 4 à 5 dochters. Die laten we op de stand bevruchten en winteren die sterk in. 40 dagen voor je met de inseminatie begint, hang je darrenraat in de dochtervolken. Zodra die raten verzegeld zijn, hang je ze in de honingkamer en legt er een koninginnerooster onder, zodat de „goede” darren niet uit en de andere darren niet in de bak kunnen komen.

Met de koninginneteelt starten we in de 8e en 9e week voor de K.I. door bij slecht weer de volken die we willen gebruiken wat honing te voeren (meer goede bijen van de juiste leeftijd). 24 dagen voor de K.I. hangen we in het teeltvolk een lichtbruine raat en voeren eventueel wat honing, zodat de raat snel belegd wordt. Daarna boogsnede, omlarven of i.d. De jonge moeren doen we in een 3-raams kastje, waarvan de opening aan de **onderkant** van het kastje zit, voorzien van een stukje **moerrooster**.

Het insemineren zelf gebeurt onder een stereomicroscop, die ongeveer 16 tot 35 maal vergroot, met een toestel als beschreven door Ruttner.

Zodra het mooi weer is en je bent aan inseminatie toe, dan kun je darren aftappen. Als je een dekplank met een gat erin hebt, maak je het gat open. De darren zitten dan zeker al een aantal dagen te springen om naar buiten te gaan. Je pakt er enkele en doet ze in een jampotje, waarna je ze meeneemt naar binnen om het sperma eraf te halen. Heb je toevallig slecht weer, dan zul je van armoe de dekplank op moeten beuren en wat darren van de raat moeten nemen. Dat vergt toch weer wat inzicht, want het blijkt dat je de eerste keer wel een hoop darren pakt, maar dat het over het algemeen te jonge darren zijn. Van ieder dochtervolk neem je 2 à 3 darren (van tenminste vier volken) mee naar binnen.

't Kan wel zijn, maar het is zo.

ATTENTIE

De 2e week van juli (7 t.m. 12 juli) is het Bijenhuis wegens vakantie gesloten.

doofde koningin uit het buisje. Je kunt haar dan knippen en merken. Je moet haar in de hand wakker laten worden voordat je haar terugzet in het volk, omdat ze anders slecht wordt geaccepteerd. Een tijd later ga je kijken of ze eitjes aan het leggen is en pas dan haal je het koninginerooster weg.

Belangrijk voor het slagen is het goed telen van darren en koninginnen. Als je dat niet doet heeft K.I. geen enkele zin.

Wat kan er misgaan? Wel, als je sperma afneemt kan je spuit iedere keer verstopt raken. Ook kan het gebeuren, dat de spuit niet goed in de koningin is gebracht; je moet dan onmiddellijk stoppen, het sperma weer terugdraaien in de spuit en het opnieuw proberen. Sommige koninginnen hebben echter interne defecten, waardoor ze nooit goed te insemineren zijn.

Wat waren mijn resultaten? Vorig jaar slaagde 70 %, dit jaar mislukten er 3 van de 18. Dit resultaat noem ik goed. De volken met de door

K.I. bevruchte koninginnen gebruik ik normaal als produktievolken.
T. A. Visch

Na zijn voordracht vertoonde de heer Visch een zeer instructieve film over kunstmatige inseminatie bij koninginnen. De film werd door hem vervaardigd in samenwerking met technici van de T.H. te Enschede.

Foto's: P. A. M. van Dongen

TER INFORMATIE:

De British Isles Bee Breeder's Association houdt van 5 tot 7 september 1980 een conferentie met als thema „Bee Breeding of the bees of North Western Europe”.

Plaats van samenkomst: Essex University, Wivenhoe Park, Colchester, Great Britain (30 km van Harwich).

Inlichtingen en opgave aan de secretaris: Oliver M. Brooks, 4 Grimesgate, Diseworth, Derby, DE7 2QD, Great Britain. Tel. Derby (0332) 792313 (alleen tijdens kantooruren).

NIEUWS VAN DE I.B.R.A.

CONFERENTIE

De International Bee Research Association houdt van 23 tot 25 mei a.s. te Grantley Hall, Ripon, North Yorkshire, haar 7e conferentie onder het motto: „The application of bee research to beekeeping practice”. Op het programma staan de volgende voordrachten:

- Research on oilseed rape (pests and pollution) in relation to beekeeping: door Dr. I. H. Williams, Rothamsted Experimental Station.
- Insecticides and beekeeping — the necessary compromise: door Dr. J. H. Stevenson, Rothamsted Experimental Station.
- Queen rearing in a context of world beekeeping and world politics: door Prof. J. Woyke, Agricultural University, Warsaw.
- Research on bee diseases and its applications: door Dr. L. Bailey, Rothamsted Experimental Station.
- EEC honey standards and honey research in relation to beekeeping: door Dr. P. Wix, Polytechnic of the South Bank, London.

OVERDRUKKEN 1980

Onlangs verschenen* bij de International Bee Research Association de volgende „reprints” van belangrijke artikelen uit Bee World, jg. 60, 1979:

- M 97. Eva Crane, Directory of the world's beekeeping museums (voor Nederland zijn daarin opgenomen Het Nederlands Openluchtmuseum te Arnhem en de Stichting Drents Bijenteeltmuseum te Vledder); prijs 50 p.
- M 98. J. Beetsma, The process of queen-worker differentiation in the honeybee (een goede aanvulling is zijn artikel in het Groentje, april 1980, p. 83-85); prijs 50 p.
- M 99. E. L. Ghisalberti, Propolis: a review (misschien wel de beste samenvatting ooit geschreven, met de meest complete literatuurlijst over deze doorgaans toch nog vrij onbekende stof); prijs 60 p.
- M 100. C. A. Johansen, Honeybee poisoning by chemicals: signs, contributing factors, current problems and prevention (een uitstekende, maar zelfs voor insiders geen gemakkelijke bijdrage); prijs 75 p.
- M 101. T. S. K. and M. P. Johansson, The honeybee colony in winter (een moderne, met name ecologische beschouwing); prijs 75 p.
- M 102. Eva Crane, The scope of tropical apiculture (de voorlopige inleiding voor het grotere werk van dezelfde schrijfster: Bibliography of tropical apiculture); prijs 90 p.

Bestellingen en opg. deel.: IBRA, Hill House, Gerrards Cross, Bucks.SL9 0NR, England, tel. 02813-85011.

N.B. Zojuist verscheen vers van de pers de bekende, geheel bijgewerkte, „World list of current beekeeping journals” (L 16; prijs £ 2.40). Voor Nederland zijn daarin opgenomen: Maandschrift voor Bijenteelt, Contactorgaan voor Bijenteeltleraren, Bijenteelt en Onze Bijen.

Chris Maillie

STUIFMEELANALYSE VAN NEDERLANDSE HONING-IV

4. ZOMERHONING

Distelhoning

De distelhoning die in de Flevopolder gewonnen wordt kristalliseert wit uit en is mild van smaak. Evenals voor de meeste andere honingsoorten geldt ook voor echte distelhoning dat meer dan 45% van de pollen van de distel (*Cirsium* sp.) afkomstig moet zijn. Niet alle onderzochte distelhoningenvoldeden aan dit criterium. Een troost is misschien, dat in de rest van Europa echte distelhoningenvoldeden aan dit criterium. Een troost is misschien, dat in de rest van Europa echte distelhoningenvoldeden aan dit criterium. Een troost is misschien, dat in de rest van Europa echte distelhoningenvoldeden aan dit criterium.

Klaverhoning

Hoewel De Boer (3) in vroeger jaren (1930) melding maakt van het oogsten van specifieke klaverhoning, wordt deze soort nu slechts sporadisch gewonnen: het pollenaandeel van Witte klaver komt zelden boven de verplichte 45% uit. Dit in tegenstelling tot de Amerikaanse en Canadese klaverhoningenvoldeden aan dit criterium. Een troost is misschien, dat in de rest van Europa echte distelhoningenvoldeden aan dit criterium. Een troost is misschien, dat in de rest van Europa echte distelhoningenvoldeden aan dit criterium. Een troost is misschien, dat in de rest van Europa echte distelhoningenvoldeden aan dit criterium.

Lindehoning

Verrassende resultaten doen zich altijd weer voor bij de analyse van lindehoning. Vele imkers zijn ervan overtuigd echte lindehoning te winnen, maar vaak blijkt uit het mikroskopisch onderzoek dat de bijen toch elders hun heil hebben gezocht. Het is b.v. opmerkelijk, dat in het westelijke duingebied van Nederland (Kenne-merland) *Bryonia* (Heggerank) in vrij groten getale in „lindehoning” aangetroffen wordt. Pollen van *Bryonia* vallen onder de mikroskoop sterk op, omdat ze nogal groot zijn (Foto 7). Daarnaast zien we dat in het hele land Liguster veelvuldig voorkomt, waarbij het ligusteraandeel soms groter is dan dat van de Linde. Nu is het stuifmeel van de Linde, zoals uiteengezet in het tweede artikel, ondervertegenwoordigd in honing, d.w.z. dat het nektaraandeel van de Linde

groter is dan men op grond van het stuifmeel-aandeel zou verwachten. Men houdt internationaal als richtlijn aan, dat voor lindebloesemhoning minstens 20% van het stuifmeel van de Linde afkomstig dient te zijn. Veel Nederlandse lindehoningenvoldeden niet aan dit criterium; ze moeten als gemengde zomerhoning opgevat worden. Daarentegen is het eigenaardig, dat veel Russische en Chinese lindehoningenvoldeden aan dit criterium gemakkelijk halen, wat ook in de scherpe muntachtige smaak tot uitdrukking komt.

Gemengde zomerhoning

Bij het mikroskopisch onderzoek van 53 monsters gemengde zomerhoning, gewonnen in de jaren 1971-1978 en afkomstig van diverse imkers uit ons land werden de volgende stuifmeelsoorten, gerangschikt volgens afnemend voorkomen geïdentificeerd.

a. Pollen van *Trifolium repens* (Witte klaver) werden in 38 van de 53 monsters aangetroffen. Witte klaver staat hiermee op de eerste plaats als drachtplant, een resultaat dat destijds ook door De Boer (3) verkregen werd. In 3 van de

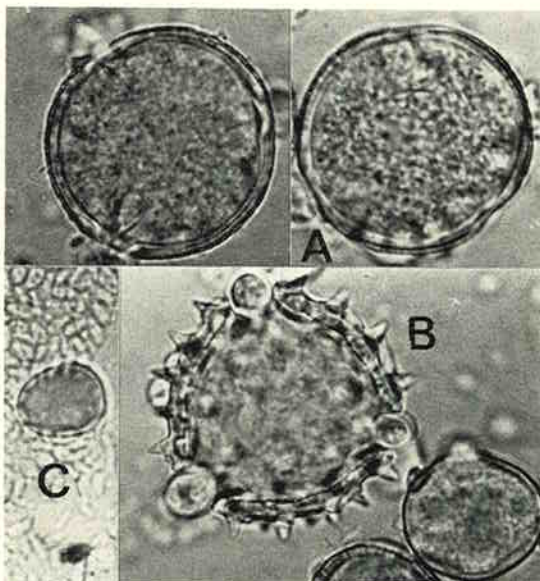

Foto 7. Pollen van
A *Bryonia* (Heggerank)
B *Cirsium* (Distel)
C *Echium* (Slangekruid), met op de achtergrond gisten

Totale vergroting 750 x

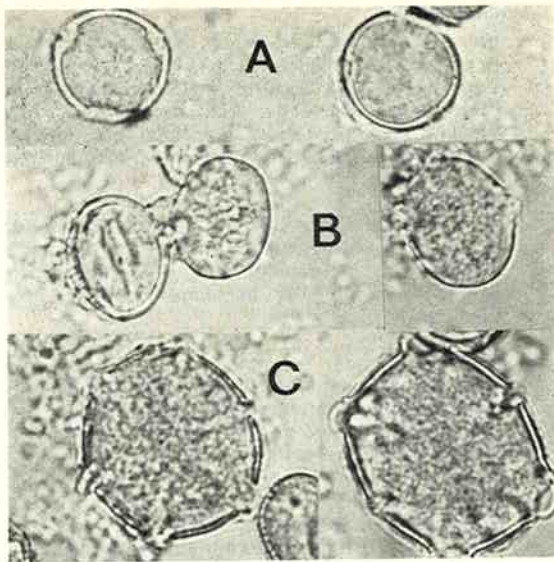

Foto 8. Pollen van
 A *Jasione montana* (Zandblauwtje)
 B *Melilotus* (Honingklaver)
 C *Rosmarinus officinalis* (Rozemarijn)
 Totale vergroting 750 x

door ons onderzochte monsters was het pollenaandeel groter dan 45 %, zodat deze honingen als klaverhoning op te vatten zijn. In 14 monsters lag het pollenaandeel tussen 16 en 45 %.

b. Pollen van diverse **Crucifereae** (Kruisbloemigen), zoals *Brassica* (Koolsoorten) en *Sinapis* species (Mosterd, Herik), werden in 36 monsters gevonden; in 4 honingmonsters zelfs met een pollenaandeel van meer dan 45 %.

c. Derde in de reeks is **Ligustrum** (Liguster). Zoals reeds opgemerkt is Liguster een belangrijke nektarleverancier. 33 monsters bevatten pollen van Liguster; in 2 monsters was het pollenaandeel zelfs hoger dan 45 % (ligusterhoning), in 7 monsters bedroeg het pollenaandeel 16 tot 45 %. Opmerkelijk is dat bij het onderzoek van De Boer (3, 4) Liguster op de 38e plaats staat. In de loop van de laatste 40 jaar hebben de bijen kennelijk (noodgedwongen?) een andere voorkeur ten toon gespreid.

d. Hoewel **Salix** (Wilg) meer thuis hoort in voorjaars honing, werd ook in zomerhoning nog regelmatig (32 keer) *Salix* gevonden. Meestal lag het pollenaandeel in de buurt van de 10 %.

e. **Tilia** (Linde)-stuifmeel kwam voor in 30 van de 53 monsters. Het pollenaandeel liep uiteen van 2 tot 22 %.

f. Stuifmeel van **Prunus**soorten werd in 26 honingen aangetroffen, met sterk variërend pollenaandeel, namelijk 1 tot 46 %.

g. **Rubus** (Braam)-pollen waren aanwezig in 24

monsters. Het pollenaandeel bedroeg hier 1 tot 19 %, veelal rond 10 %.

h. Zoals te verwachten was werden pollen van **Robinia pseudoacacia** (*Acacia*) in zomerhoning aangetroffen. Evenals lindepollen zijn *Robinia*-pollen ondervertegenwoordigd in honing. Als het *Robinia*-aandeel groter is dan 20 % mag van acaciahoning gesproken worden. Bekend is b.v. de acaciahoning uit Hongarije, die ten gevolge van een relatief hoog fructosegehalte vrijwel niet kristalliseert. Een bijzonderheid is dat acaciahoning wat armer is aan enzymen. In de Hongaarse acaciahoning ligt het pollenaandeel van *Robinia* meestal bij 30 %; het *Robinia*-aandeel in de Nederlandse zomerhoning liep uiteen van 1 tot 23 %, in de meeste monsters lag dit aandeel rond de 10 %.

i. Verder leveren ook de **Lotus** (Rolklover)-soorten een bijdrage tot de Nederlandse zomerhoning. In 19 van de 53 honingen werden pollen van *Lotus* aangetroffen, waarbij in één geval het pollenaandeel 47 % was.

j. **Centaurea cyanus** (Korenbloem) werd gevonden in 14 honingen, voornamelijk afkomstig uit het Oosten van ons land. Het pollenaandeel is echter gering en komt nooit boven 16 % uit.

k. Pollen van **Bryonia** (Heggerank) bleken in 13 monsters aanwezig te zijn, vooral in honingen uit het duingebied.

l. Eveneens werd in honing uit het duingebied **Cynoglossum** (Hondstong) gevonden en wel in 12 monsters met pollenaandeel van 3 tot 33 %.

m. Pollen van **Frangula alnus** (Vuilboom) werden in 11, die van **Vicia** (Wikke) in 10 en die van *Castanea* (Tamme Kastanje) in 9 honingmonsters aangetroffen.

n. Incidenteel bleken nog aanwezig te zijn: *Echium* (Slangekruid), *Myosotis* (Vergeet-mienietje), *Artemisia* (Alsem), *Allium* (Look), *Medicago sativa* (Luzerne, Alfalfaklaver), *Viola* (Violtje), *Labiataeae* (Lipbloemigen), *Succisa* (Blauwe knoop), *Symphoricarpus* (Sneeuwbes), *Spirea* en onbekende pollen.

o. In een paar monsters lamsoorhoning van Terschelling werden o.a. gevonden: *Statice* (Lamsoor), *Jasione* (Zandblauwtje) en een *Ericaceae* (Cranberry?).

Literatuur:

- (3) H. W. de Boer. De samenstelling en de eigenschappen van in Nederland gewonnen honing. Maandschrift voor de Bijenteelt 1957, 3-26.
- (4) H. W. de Boer. Het verband tussen de chemische samenstelling en de botanische herkomst van in Nederland gewonnen honing. Chemisch Weekblad 30, 401-408 (1933).

J. D. Kerkvliet en A. P. J. van der Putten.
 Keuringsdienst van Waren, Haarlem.

OFFICIËLE MEDEDELINGEN

REIZEN NAAR DE DISTEL IN DE FLEVOPOLDERS

Tevoren contact opnemen met dhh. Van 't Land (tel. 03420-12607) of Veringa (tel. 03210-3825). Dit i.t.t. eerdere mededelingen in het Groentje. Ook het Beheer van O-Flevoland blijft voorlopig het oude adres.

HONINGKEURING TE ECK EN WIEL OP 5 JULI 1980

Alle honing, die ter keuring wordt aangeboden, dient op vrijdag 4 juli in de hal van het „Eiland van Maurik” aanwezig te zijn.

Het beste is de honing zelf te komen brengen waarbij U de inzending vanaf 12.00 uur tot uiterlijk 19.00 uur kunt afgeven.

Bent U niet in de gelegenheid de honing zelf te komen brengen probeert U dan het als afdeling gezamenlijk te doen, ofwel neemt U contact op met Uw hoofdbestuurder. (H.B. leden zijn 3 juli in Wageningen t.b.v. een vergadering).

Gezamenlijk de honing wegbrengen spaart veel vrachtkosten maar ook reistijd.

Als U toch gebruik maakt van de posterijen dan moet U zorgen voor een goede verpakking en de honing tijdig verzenden aan dhr. D. Verbrugh, Veerweg 12, 4024 BP Eck en Wiel, tel. 03449-1203.

Ook is het mogelijk de honing bij het Bijenhuis te Wageningen in te leveren — tot 3 juli — wij zorgen dan voor vervoer naar Maurik.

Honingkoek en honinggebak dient uiterlijk vrijdagavond 4 juli binnen te zijn.

Alleen de rubrieken 16, 17, 18 en 19 kunt U nog inleveren op zaterdagmorgen 5 juli uiterlijk 9 uur, maar liever hebben we deze inzendingen ook op vrijdag reeds binnen.

Dit betreft dus de inzendingen van experimentele vormgeving en vlechtwerk.

Zijn er nog vragen dan kunt U contact opnemen met de voorzitter van de Honingcommissie, de heer C. Pater Jzn, tel. 03405-1305 of met het Bijenhuis te Wageningen. C.P.

REGLEMENT NATIONALE HONINGTENTONSTELLING 1980 TE ECK EN WIEL

1. De tentoonstelling zal worden gehouden op zaterdag 5 juli 1980 in de hal van het „Eiland van Maurik” te Maurik. Deze honingtentoonstelling zal vanaf 14.00 uur toegankelijk zijn voor anderen dan de bezoekers van de Imkersdag. De tentoonstelling sluit om 17.30 uur.
2. **Inzending.** Alle inzendingen, behalve die in de klassen Experimentele Vormgeving en Vlechtwerk dienen binnen te zijn uiterlijk vrijdag 4 juli te 19.00 uur. Inzendingen in de klassen Experimentele Vormgeving en Vlechtwerk zijn nog mogelijk tot zaterdag 5 juli tot 9.00 uur bij de Commissie in de hal van het „Eiland van Maurik” te Maurik.
3. **Afvoer inzendingen.** Een half uur na sluiting van de Imkersdag wordt iedere deelnemer, die zijn inzending wenst mee te nemen, in de gelegenheid gesteld deze persoonlijk in ontvangst te nemen bij de Commissie.

4. Inleggelden.

Voor elke ingezonden flacon, elk raampje, doosje enz. is een inleggeld van f 0,50 verschuldigd. Voor de klassen Experimentele Vormgeving en Vlechtwerk is f 1,— per stuk verschuldigd.

Betaling contant of tijdig vóór 1 juli per postgiro op rekening 82 32 76 van Bijenhuis Wageningen.

5. Flacons.

De keuze der flacons is vrij, met dien verstande dat de minimum inhoud 250 gram en de maximum inhoud 1000 gram moet zijn. Alle flacons van één serie moeten van hetzelfde model en neutraal zijn.

6. Etiketten.

Etiketten zijn niet vereist, doch wel toegestaan. Flacons met etiketten mogen niet voorzien zijn van naam en adres van de inzender. Sluitetiketten zijn niet toegestaan.

7. Indeling in klassen.

Er kan worden deelgenomen in:

Klasse 1: Flacons vloeibare honing (3 stuks)

Klasse 2: Flacons gekristalliseerde honing (3 stuks)

Klasse 3: Flacons heidehoning (3 stuks)

Klasse 4: Sekties zomerraathoning

Klasse 5: Sekties heiderraathoning

Klasse 6: Ramen zomerraathoning

Klasse 7: Ramen heiderraathoning

Klasse 8: Flacons brok'honing (3 stuks)

Klasse 9: Wasbodems 1 kg

Klasse 10: Wasbodems meer dan 5 kg

Klasse 11: Honingkoek

Klasse 12: Ander honinggebak

Klasse 13: Opmaak honing in flacons

Klasse 14: Opmaak raathoning in sekties

Klasse 15: Opmaak losse raathoning

Klasse 16: Experimentele Vormgeving; tafelstukken.

Klasse 17: Experimentele Vormgeving; etalage stukken

Klasse 18: Vlechtwerk; korven van stro en/of buntgras

Klasse 19: Siervlechtwerk van stro en/of buntgras

In de klasse vloeibare honing mag met meerdere series van 3 stuks worden deelgenomen, mis er tussen de serie een aanwijsbaar verschil in soort, kleur en smaak is. Hetzelfde geldt ook voor klasse 2 en gedeeltelijk ook voor de klassen 11 t/m 19.

8. Beoordelingsnormen.

De enige norm bij de beoordeling door de jury is de vraag in hoeverre de inzending aantrekkelijk is voor de konsument. De jury zal daarbij zowel op kwaliteit en zuiverheid der producten, als op de verpakking en presentatie letten.

9. Bekroningen.

Op de tentoonstelling wordt door de jury aangegeven die inzendingen die de hoofdprijzen hebben behaald en de eerste, tweede en derde prijzen. Een eerste prijs is 100 punten, een tweede prijs is 99 punten en een derde prijs is 98 punten. Op het oordeel van de jury is geen beroep mogelijk.

10. Prijzen.

De jury kent de volgende prijzen toe:

- a. De Ridder van Rappard-wisselprijs.
- b. De wisselprijs van het Ministerie van Landbouw.

- c. De Gouden Medaille der Vereniging.
- d. De Zilveren Medaille der Vereniging.
- e. De Bronzen Medaille der Vereniging.

De winnaars van de wisselprijzen ontvangen tevens als blijvende prijs de Gouden resp. Zilveren Legpenning der Vereniging. Alle inzenders ontvangen tevens een oorkonde waarop vermeld staan de klassen waarin zij eerste, tweede en derde prijzen hebben behaald.

Bij toekenning der wisselprijzen geldt als norm: In iedere klasse telt slechts één serie, n.l. de hoogst gewaardeerde, mee. Voor de klassen 16, 17, 18 en 19 worden aparte prijzen beschikbaar gesteld. Deze klassen dingen niet mee bij de toekenning der wisselprijzen en medailles.

11. **Alleen Nederlandse honing.**
Er mag alleen in Nederland gewonnen honing worden ingezonden. Honing, welke naar het oordeel van de jury, kennelijk van buitenlandse oorsprong is, wordt van deelname uitgesloten.
12. **Alleen inzendingen van leden.**
Op de tentoonstelling en keuring worden alleen inzendingen van leden toegelaten. Dit is ook van toepassing op de inzendingen buiten mededinging in de klassen 16, 17, 18 en 19.
13. **Verdere bepalingen.**
Iedere deelnemer(ster) dient bij zijn/haar inzending een lijst te voegen vermeldende: Naam en volledig adres, eventueel telefoonnummer, klassen waarin en hoeveelheden waarmee wordt deelgenomen.
De inzendingen blijven geheel voor rekening en risico van de inzenders. Door in te zenden verklaart de inzender zich zonder voorbehoud accoord met de bepalingen van dit reglement en niet voorziene beslissingen van de organisatiecommissie en jury. In alle zaken waarin dit reglement dus niet voorziet, beslist de organisatiecommissie zonedig in overleg met de jury.

NOTULEN VAN DE ALGEMENE VERGADERING OP 29 MAART 1980 (vervolg)

JAARSTUKKEN 1979

Dhr. Michels, afd. Warnsveld, heeft drie opmerkingen:

- a. Kunnen bij de jaarstukken van het betreffende boekjaar ook de cijfers van het afgelopen jaar ter vergelijking worden vermeld?
- b. Zou het mogelijk zijn individuele exploitatierekeningen van de onderdelen en individuele balansen op elkaar te leggen om zo een geconsolideerde balans te krijgen?
- c. Op de concept-balans van afd. Vereniging staat een grote post voor diverse voorraden en vorderingen, is het mogelijk deze post te specificeren?

Voorz. antwoordt: „Het lezen van de financiële stukken vormt dikwijls een probleem. Als alle cijfers opgeschreven werden dan was er een compleet Groentje voor nodig. Het H.B. onderkent dit probleem echter en heeft daarom op 22 mei a.s. een bespreking met deskundigen gearrangeerd om tot een overzichtelijker opstelling van de financiële stukken te komen." De grote post „voorraden" wordt veroorzaakt doordat veel goederen uit het buitenland moeten komen; het is mede gezien de afstand voordeliger een grote hoeveelheid tegelijk te bestellen.

Dhr. v. d. Velden attendeert spr. erop, dat de geconsolideerde balans in het Groentje is opgenomen. Onderling zijn er vorderingen en schulden. De grote post van f 146.000,— voorraden en vorderingen hebben voor een belangrijk deel betrekking op vorderin-

gen, die in de Vereniging als vordering staan en bij afd. Handel en afd. Suiker als schuld. Om een goed totaalbeeld te krijgen, moeten deze bedragen onderling geëlimineerd worden. Tot nu toe hebben we steeds getracht om op hetzelfde stramien te blijven als voorgaande jaren.

Dhr. Laven, afd. Leersum, heeft waardering voor alle activiteiten die door de vereniging worden georganiseerd. Spr. is blij dat er wijziging zal komen in de wijze van opstellen van de jaarstukken. Hij raadt aan de posten beter te specificeren en te voorzien van een uitgebreide toelichting. Gezien het resultaat vindt spr. de quotumverhoging van het vorige jaar onnodig. Omdat de cijfers niet worden gefiatteerd door een registeraccountant meent spr. dat de kascommissie meer niveau dient te hebben. Spr. adviseert: „Maak statistiekjes en zorg ervoor dat de cijfers interessanter voor de leden worden." **Voorz.** belooft de suggesties van spr. op 22 mei a.s. nader te zullen bezien. Omdat 3 weken tussen afsluiten van de cijfers en het publiceren ervan in het Groentje tekort is zal vanaf het volgende jaar het boekjaar vanaf 1 oktober tot 30 september lopen. Dit geeft de mogelijkheid de cijfers overzichtelijker te publiceren. Echter, als we alle gegevens zouden publiceren zou dit een dik boekwerk worden, waar lang niet iedereen mee gediend zou zijn (H.B. en kascommissie hebben steeds inzicht in alle fin. gegevens). Wel is het goed steeds voor ogen te houden dat het doel van de vereniging niet is winst te maken, maar een zo groot mogelijke service aan haar leden te bieden en de imkersartikelen tegen zo laag mogelijke prijs te verstrekken.

Twee prominenten op de voorste rij (v.r.n.l.): oud-alg. voorz. Mr. L. R. J. Ridder van Rappard en oud-RBC Ir. J. F. A. M. Mommers.

Foto: Hans v. d. Post, Oegstgeest

Dhr. Schroeder, afd. Wageningen, bedankt dhr. v. d. Velden voor de vlotte beantwoording van de door hem gestelde vragen. In het jaarverslag (jan. nr.) zitten echter enkele fouten o.a. de afschrijving van de bijenstal bij afd. Vereniging klopt niet en er is een foutje geslopen in de ontvangst van de contributie. **Voorz.** wijst dit aan de grote snelheid, waarmee de cijfers na het afsluiten van het boekjaar gepubliceerd moesten worden.

Dhr. Schroeder heeft tevens opgemerkt dat t.b.v. het fonds Wetenschappelijk Onderzoek en het Tentoonstellingsfonds f 0,10 per lid per jaar wordt gereserveerd. Er is echter maar f 600,— opgevoerd, dit is te weinig gezien het ledental. **Voorz.** antwoordt dat uit het H.B. een commissie is gevormd om de doelstelling van het fonds Wetenschappelijk Onderzoek nader te bezien. De vraag rijst namelijk of het niet beter is dit fonds om te buigen in de richting van de Ziektebestrijding.

Dhr. Schroeder meent dat de toelichting op de jaarcijfers onvoldoende was en dat het voorts belasting-technisch niet verstandig zou zijn afd. Handel en afd. Vereniging te scheiden. **Voorz.:** „Er zijn twee groeperingen in de Vereniging, de ene is voorstander van complete ontkoppeling van afd. Handel en afd. Vereniging, de andere niet. Ook is het moeilijk het iedereen naar de zin te maken in de toelichting op het jaarverslag. We streven naar openheid. I.v.m. dergelijke vragen tijdens de vorige A.V. heeft dhr. Muntjerworf dit jaar een toelichting gemaakt, die al tweemaal zo lang was als de vorige.

Dhr. Sprengers, afd. Bilthoven, is blij dat er vragen gesteld kunnen worden aangaande de fin. stukken; uit het Groentje had hij begrepen dat dit in principe niet mogelijk was. **Voorz.** is voorstander van het schriftelijk beantwoorden van fin. vragen, omdat dit anders de vergadering onnodig ophoudt. De mogelijkheid tot het stellen van enkele vragen aangaande de fin. stukken tijdens de A.V. moet echter blijven.

Dhr. Matthes, afd. Laren/Blaricum, zou graag een aparte commissie benoemen, die nagaat of de voorraad goederen courant is. Ook is spr. verontrust door de grote post debiteuren. **Dhr. v. d. Velden** legt uit dat over het algemeen contant wordt betaald in het Bijenhuis; op rekening wordt geleverd aan de dephouders (momenteel 23). De post debiteuren t.o.v. de totale omzet is gunstiger dan vorig jaar. **Dhr. Sikkes, afd. Soest,** voegt hieraan toe dat er ook veel schriftelijke bestellingen zijn, die eerst na ontvangst worden betaald.

Dhr. Pater zegt dat de voorraden nauwlettend in de gaten worden gehouden door commissie Handel. In de laatste vergadering van deze commissie is besloten dat de betalingstermijn voor depots van vier naar twee weken zal worden teruggedrongen. **Dhr. Schroeder** vindt het juist dat afd. Handel geen winst mag maken op de leden, maar meent dat er nog een grote markt voor het Bijenhuis bij niet-leden ligt. Als we deze markt aanboren zouden we uit de winst allerlei activiteiten kunnen financieren en het quotum laag houden. **Voorz.** weet dat commissie Handel nu ook al streeft naar een gedifferentieerd prijsbeleid.

Dhr. Koks, afd. Emmen, heeft het vorige jaar schr. vragen aan dhr. v. d. Velden gezonden betr. de financiële stukken en geen antwoord gehad. **Voorz.** raadt aan dit met dhr. v. d. Velden op te nemen. Voorts stelt spr. voor ons hoge krediet om te zetten in een vaste lening. **Dhr. Krabbenborg** meent dat het gezien de momenteel hoge rentestand niet verstandig is verplichtingen op lange termijn aan te gaan. Dit punt zal echter ter sprake komen op de bespreking van 22 mei a.s. Hierna sluit **voorz.** dit agendapunt af en bedankt voor het gestelde vertrouwen.

VERSLAG COMMISSIE NAZIEN BOEKEN

Voorz.: „De commissie heeft geconstateerd dat de verzekering van de voorraad goederen te laag was. **Dhr. Krabbenborg** heeft echter onmiddellijk gereageerd en de verzekering verhoogd. Ook vond de commissie dat afd. Handel belast moet worden met de werkelijke interest over datgene wat zij van afd. Vereniging leende. Dat dit inmiddels is gebeurd kunt U zien in de begroting”. **Dhr. Berghuis, afd. Eerbeek,** (lid commissie) vond het ondoenlijk om in één avond alles nauwgezet na te zien. Steekproeven zijn wel genomen. Gezien de omvang van de Vereniging vraagt de commissie zich af of de opzet van de commissie Nazien Boeken nog passend is in dit geheel. Ook zou de commissie graag zien dat de inventarisatie van

goederen op de balansdatum werd voorzien van een handtekening. **Voorz.** bedankt de kascommissie en voegt hieraan toe dat het de bedoeling is dat de nieuwe commissie een grotere plaats zal krijgen in het geheel.

Afd. Eerbeek en Eck en Wiel worden verzocht een lid voor de Commissie voor het volgend jaar aan te wijzen. Afd. Ede staat reserve.

BELEID HOOFDBESTUUR

Voorz. refereert aan het openingswoord en het afgelopen boekjaar. **Applaus.**

Toekomstig beleid.

Er zijn diverse activiteiten gestart zegt voorz.; in het beleid zijn opgenomen:

- Verdere uitbouw van de Ziektebestrijding.
- Herziening van de Statuten; een extra Algemene Vergadering is hiervoor uitgeschreven op zaterdag 1 november a.s.
- De organisatie van een Symposium in 1981.
- De presentatie van het Groentje. Er is veel kopij beschikbaar, zoals imkerpraktijken, ziektebestrijdingszaken, foto's en advertenties. Met instemming van de A.V. verzoekt voorz. toestemming om binnen de mogelijkheden van de algemene begroting over te gaan op 32 pagina's (**Applaus**).

Dhr. v. d. Post, afd. Oegstgeest, merkt op dat wij een Nederlandse vereniging van bijhouders zijn; als we het Groentje bekijken zien wij steeds meer Duitse vertalingen en onderzoeken. Spr. vindt dat we ons moeten richten op hetgeen in Nederland op imkersgebied gebeurt. **Voorz.** meent dat in de 16 onderzoeksinstituten die West-Duitsland telt ook veel, voor ons van belang zijnde, proefnemingen plaatsvinden. Hij nodigt ieder uit, die zich op Engels en Amerikaans terrein beweegt, zijn bijdrage aan het Groentje te leveren.

Dhr. Uyterwijk, afd. Soest, heeft op de Stichtse Honingkeuring gemerkt dat de honingkeurmeesters steeds struikelden over een enkel vuiltje in een pot honing. Spr. acht het goed mogelijk dat zo'n enkel vuiltje in de honing komt bij het openen van de pot voor het bepalen van het suikergehalte en stelt daarom voor eerst de honing te keuren en daarna pas de refractometer te hanteren. Ook heeft dhr. Uyterwijk bezwaar tegen de Engelse naam voor het nieuwe draagtoestel (Bee-boy).

Dhr. Sprengers zet vraagtekens bij het functioneren van de Ziektebestrijdingsteams. Spr. is verontrust door de houding van de Ambrosiushoeve t.o.v. de teams en heeft geen hoge dunk van de instructiedag die in febr. heeft plaatsgevonden. **Voorz.** antwoordt dat tijdens de instructiedag ruimschoots de gelegenheid werd gegeven vragen te stellen m.b.t. opzet en organisatie van de teams. Omdat er tenslotte geen vragen meer waren, neemt voorz. aan dat ieder tevreden naar huis is gegaan. Binnenkort zal de monsterapparatuur klaar zijn en aan de teams worden gezonden. Wij moeten operationeel zijn als de Varroa ons land bereikt, zodat dhr. Pettinga dan onmiddellijk een beroep op ons kan doen! **Dhr. Sprengers** zou graag alle monsters die het team neemt opzenden naar de Ambrosiushoeve. **Voorz.** weet dat de Ambrosiushoeve daarvoor onvoldoende personeel heeft. De teams moeten worden gezien als E.H.B.O.-posten meent voorz., zij moeten de doorsnee-imker duidelijk maken wat er aan de hand is. Nu kunnen alvast Nosesema-aandoeningen worden onderzocht. Omdat dhr. Sprengers met dit antwoord niet tevreden is, vraagt voorz. hem een beter plan op papier te zetten. **Dhr. Vink, afd. Noord- en Zuid-Beveland,** is teleurgesteld

dat Zeeland maar één team heeft, gezien de slechte bereikbaarheid van Zeeuws-Vlaanderen. **Voorz.** zegt dat dit is besproken met de groepsvertegenwoordiger.

Dhr. Nijman, afd. Loenersloot, waarschuwt ervoor het Groentje te wetenschappelijk te maken.

Dhr. Sikkes geeft een toelichting op de zojuist door de voorz. gedemonstreerde monsterapparatuur, die voor minder dan twee tientjes verkrijgbaar is in België. Spr. nam dit een week geleden mee en was verbaasd dat het apparaat hier niet bekend was.

Ir. Pettinga is van het bestaan wel op de hoogte, maar doordat het met de mond aangezogen moet worden komen stof en alarmstoffen van bijen in de luchtwegen, waardoor slechts een klein aantal volken bemonsterd kan worden. **Dhr. Kakes, afd. Lemmer**, raadt aan dit te ondervangen door een voetpomp te gebruiken. Verder vraagt spr. om meer publikaties betr. onderzoeken op buitenlandse instituten.

Dhr. Schroeder informeert naar de indertijd aan de orde zijnde enquête betr. de bijenteelt. Om een goede enquête op te zetten moet gebruik worden gemaakt van een computer, zegt **voorz.** Het C.B.S. wil niet aan een enquête meewerken, daar niet alle bonden gegevens willen verstrekken. Als wij als vereniging zelf zo'n onderzoek laten uitvoeren worden de kosten erg hoog, daarom hebben we er voorlopig van af gezien.

Dhr. Uylenburg, afd. Bussum, vraagt of het mogelijk is honing te keuren op verhitting, dit kan nu alleen in Duitsland. **Dhr. Pater** antwoordt dat de keuringsreglementen worden herzien en dat dit punt dan ook aan de orde zal komen.

Dhr. Uyterwijk informeert wie in de polders de volken gaat controleren op ziekten en Nosema. **Ir. Pettinga** merkt op dat wettelijke grondslagen hiervoor ontbreken; met de Rijksdienst v. d. IJsselmeerpolders en de AID wordt bekeken of meer controle mogelijk is. Wel wordt gecontroleerd of imkers uit het Zuiden een gezondheidsverklaring hebben. Er is een verzoek bij afd. Bijenteelt van het Landbouwschap ingediend om alle volken in de polders na te zien. Maar hiervoor zijn veel bevoegde personen nodig, waar momenteel geen geld voor beschikbaar is. De ziektebestrijdingsteams kunnen hierin niet functioneren. **Dhr. van 't Land** meldt nog dat volken uit Limburg en uit België volledig gescheiden worden geplaatst van de andere volken. Deze mededeling wordt onderstreept door **dhr. Versluys, afd. Oost-Flevoland**. Spr. betreurt het dat de Z.B.T.'s hier niet ingezet kunnen worden.

Dhr. Zoet, afd. Waterland, waarschuwt voor overspannen verwachtingen van de Z.B.T.'s; wie moet de activiteiten van de teams gaan betalen? Spr. informeert tevens of er maatregelen zijn genomen om het Carnicestation op Schiermonnikoog in stand te houden in geval dhr. Geskes minder vitaal zou worden. **Voorz.** antwoordt dat hieraan in de Koninginneteeltcommissie de grootste aandacht wordt besteed.

Dhr. Harssema, afd. Groningen, meldt dat de groep Groningen op de vorige groepsvergadering besloten heeft f 5,— per lid t.b.v. de Z.B.T.'s af te dragen. **Dhr. Snoek, afd. Assen**, stelt voor het gerestitueerde suikergeld terug te storten naar de Vereniging om hieruit de aanloopkosten van de Z.B.T.'s te dekken.

Dhr. Jonkman, afd. Wijhe, zou in het Groentje graag interviews zien met oudere imkers.

IMKERSDAG 1980

Voorz. kondigt aan dat de Nationale Honingkeuring en Imkersdag dit jaar door afd. Eck en Wiel zal worden georganiseerd; niet in augustus zoals de laatste jaren steeds het geval was, maar in juli, dit met het oog op de Betuwse kersenooft.

BEGROTING 1980

Afgelopen jaar ontstond er als gevolg van de toename van het aantal nieuwe leden een exploitatie-overschot zegt **voorz.** Hierdoor zouden we een quotumverhoging achterwege kunnen laten, maar i.v.m. inflatie, Ziektebestrijdingsteams en uitbreiding van het Groentje stelt het H.B. voor het quotum met f 1,50 te verhogen. **Dhr. Schroeder** informeert t.a.v. de uitbreiding van het Groentje of het cijfer op de begroting 1981 overeenkomt met de werkelijke kosten. **Voorz.** antwoordt dat dit wel te verwachten is.

QUOTUMVERHOOGING

Dhr. Zeldenrust, afd. Sappemeer, spreekt zijn verontusting uit over het feit, dat er afdelingen in zijn omgeving zijn, die leden hebben van de afdeling en leden van de Vereniging. **Voorz.** vraagt dhr. Geskes deze kwestie in de betr. afdeling te regelen. **Dhr. Zoet** stelt voor te onderzoeken wat de reden is dat imkers lid worden van een afdeling en niet van de Vereniging (ook in Zuid-Holland komt deze situatie voor). **Voorz.** meent dat de reden zuiver financieel is. Ook in Zuid-Holland is de groepsvertegenwoordiger gevraagd orde op zaken te stellen. **Dhr. v. d. Weerd, afd. Epe**, is ervan overtuigd dat de afdeling door quotumverhoging leden zal verliezen.

Dhr. van Rooyen, afd. Ede, is het gezien de notulen van de laatstgehouden H.B. vergadering niet eens met de quotumverhoging. **Voorz.** en **dhr. Pater** lichten het H.B. besluit van genoemde vergadering toe. **Dhr. Reus afd. Dieren**, heeft op zich geen moeite met de quotumverhoging, een probleem vormt echter de stijgende afdelingskosten. Tot nu toe tracht afd. Dieren die te ondervangen door het organiseren van allerlei activiteiten. **Dhr. Huibers, afd. Veenendaal**, raadt aan donateurs voor de afdeling te werven. **Dhr. v. d. Velden, afd. Rotterdam**, vraagt zich af of een klein verlies veroorzaakt door het niet verhogen van het quotum onaanvaardbaar zou zijn.

Dhr. Bosch, afd. Zeist, ziet voordelen in het ontkoppelen van het lidmaatschap van de Vereniging en het ontvangen van het Groentje, vooral voor oudere imkers. **Voorz.** zegt dat dit al eens is besproken in een H.B. vergadering. Unaniem was men van mening dat het een slechte zaak zou zijn. **Dhr. Hoefsloot, afd. Arnhem**, vindt dat het quotum voor gezinsleden te hoog is. **Voorz.** belooft dat dit aan de orde zal komen bij de herziening van statuten en huish. reglement.

Dhr. Klomp, afd. Noord- en Zuid-Beveland vraagt naar de motivatie van de quotumverhoging. **Voorz.** ant. woordt: „De quotumverhoging is het gat in de begroting voor 1981, gedeeld door het aantal leden. Dit komt neer op f 1,35 per lid, naar boven afgerond f 1,50. Als de inflatiecorrectie in aanmerking wordt genomen kunnen we spreken van quotumverlaging”.

Afd. Eerbeek stelt voor een basisbedrag per imker te nemen én een vast bedrag per volk. **Voorz.** weet dat dit nogal wat bezwaren kan opleveren.

Er is een voorstel binnengekomen van **afd. Schouwen-Duiveland** aangaande het stemmen met gekleurde kaarten. Het H.B. heeft gemeend dit in praktijk te brengen tijdens deze A.V. De quotumverhoging wordt

in stemming gebracht en aangenomen met 185 stemmen voor en 63 tegen. De gevolgde stemprocedure levert problemen op voor dhh, Sprengers, afd. Bilt-hoven, Tiggelaar, afd. Rotterdam, en Bongers, afd. Epe. **Voorz.** zegt toe dat de commissie ter herziening van het huish. reglement deze kwestie nader zal bezien. De gevolgde stemprocedure is zeker efficiënt te noemen.

OVERZICHT VAN DE STAND VAN ZAKEN ROND DE HERZIENING VAN DE STATUTEN EN HET HUISHOUDELIJK REGLEMENT

Dhr. v. d. Meulen geeft een kort overzicht: „In de commissie hebben zitting dhh. Muntjewerf en spr. namens het H.B., dhr. Tydeman, afd. Laren/Blaricum, en dhr. Vunderink, afd. Amstelland. De commissie heeft de knelpunten uit de statuten belicht (Groentje, maart 1980). Hierop zijn een 20-tal reacties binnengekomen. Eén van de knelpunten was het jaarlijkse tijdstip van afsluiten van het boekjaar en het publiceren van de cijfers in het januarinumnummer van het Groentje. Om hierbij meer tijd te winnen stelt de commissie voor het boekjaar een maand eerder, 30 september i.p.v. 30 oktober, af te sluiten. De A.V. dient volgens de wet 6 maanden na het afsluiten van de boeken plaats te vinden, dus vóór 1 april. De commissie is ervan uitgegaan dat er één vereniging is met leden, ondergebracht in afdelingen. Het begrip kringen behoort uit de statuten te verdwijnen, omdat kringen worden gevormd door enkele afdelingen, die met elkaar samenwerken; zij zijn niet zoals de groepen een bestuurlijk overlegorgaan. Ook de taak van de kascommissie moet nader worden omschreven. Deze commissie is namelijk een bestuurlijke; zij moet U informeren over de bestuurlijke gevolgen van het gevoerde financiële beleid. Zij dient na te gaan of de gedane uitgaven in overeenstemming zijn met het beleid; het is echter niet haar taak na te gaan of de cijfers op de juiste plaats zijn gezet, dit is het werk van de accountant. Suggesties m.b.t. statuten en huish. reglement hoort de commissie graag spoedig, omdat het de bedoeling is tijdens de extra-Algemene Vergadering op 1 nov. a.s. te komen tot een nieuw huish. reglement”.

VASTSTELLING VAN DE PLAATS VOOR DE VOLGENDE A.V.: Wageningen

RONDVRAAG

Dhr. Roelen, voorz. N.C.B., spreekt zijn dank uit voor de uitnodiging voor deze vergadering en complimenteert de Vereniging voor de wijze waarop vergaderd is. Spr. is voorts blij, dat er een goede samenwerking tussen de N.C.B. en de Vereniging bestaat; bij velen gaat die samenwerking zelfs te ver, bij anderen niet ver genoeg. Spr. twijfelt eraan of we snel tot één landelijke organisatie zullen komen met één maandblad, maar hoopt daar toch wel op. Wat een landelijke enquête betreft merkt dhr. Roelen op, dat in het Zuiden de vrees leeft dat bij volledige registratie het Landbouwschap een heffing naar gelang het aantal volken zal opeisen.

Dhr. Michels, afd. Warnsveld, verzoekt om een verslag van de financiële bespreking dd. 22 mei a.s. **Voorz.** merkt op dat dit in eerste aanleg is bedoeld als advies aan het H.B.

Dhr. Schroeder, afd. Wageningen, vindt het een goed idee tegen de Ned. Staat een proces aan te spannen om tot verlaging van het BTW-tarief op suiker te komen. Om de hoge proceskosten te ontlopen stelt hij voor het proces te laten voeren door enkele onvermogen imkers.

Voorz. is van mening dat een proces onze zaak geen goed zou doen.

Ook informeert **dhr. Schroeder** naar de bibliotheek. **Voorz.** deelt mee dat de echte bijenboeken in eeuwigdurende bruikleen of als schenking aan afd. Entomologie van de L.H. zullen worden overgedragen, onder voorwaarde dat de L.H. de boeken inbindt en catalogiseert, waardoor de bibliotheek weer toegankelijk zal zijn voor de leden.

Dhr. v. d. Post, afd. Oegstgeest, heeft vernomen dat er in Elsloo weer mijtziekte is uitgebroken, dit is nog niet in de Staatscourant gepubliceerd. **Ir. Pettinga** antwoordt dat de betrokkenen, het Hoofdbestuur lid in Limburg en het bestuur van de LLTB op de hoogte zijn gesteld. Over een publikatie in de Staatscourant gaan altijd enkele weken heen. (Inmiddels verschenen; zie Groentje, mei 1980, p. 114. RED.).

Dhr. Wedekind, afd. Putten informeert wat er gedaan kan worden aan het onoordeelkundig rooien van struiken. **Voorz.** raadt aan een actiegroep in het leven te roepen of inspraak bij de gemeente te vragen. **Afd. Beetsterzwaag** heeft vorig jaar tijdens de A.V. een verzoek ingediend tot het aanplanten van meer drachtplanten. **Voorz.** meldt dat er intussen een opzet is gemaakt voor een drachtplantencommissie vanuit het Landbouwschap. Het meest succes blijkt echter steeds te zijn weggelegd voor die afdelingen, die deze zaak zelf bepleiten bij hun gemeenten. **Dhr. Roelen** stelt voor successen in deze richting te publiceren in het maandblad. **Dhr. Uyterwijk, afd. Soest**, raadt aan te zorgen voor goede contacten met de gemeentelijke plantsoenendiensten. Tevens stelt spr. voor de naam van de Vereniging te veranderen in een kortere Nederlandse naam.

N.a.v. de vraag welk soort koolzaad dit jaar is ingezaaid in de polders deelt **dhr. Pettinga** mee dat het Frans Koolzaad is, dat minder ericazuur bevat en daardoor beter voor de volksgzondheid is. Dit koolzaad valt bovendien onder de garantieregeling van de EEG. De bloei is korter dan van het Russische koolzaad, over de nektarafscheiding is nog weinig bekend.

Dhr. v. d. Bergh, afd. Haarlem, bedankt het D.B. en de medewerkers in het Bijenhuis voor alle antwoorden, die in het afgelopen jaar werden gegeven op vragen die door de afdeling werden gesteld.

Afd. Steenwijk meent dat het H.B. stappen dient te ondernemen om te komen tot gelijke bedragen voor het plaatsen van volken op de heide. **Voorz.** weet dat die bedragen afhankelijk zijn van de bewaking op het terrein. Als je gaat praten zullen deze bedragen altijd hoger uitvallen.

Dhr. Tiggelaar, afd. Rotterdam, ziet problemen in het feit dat de afdeling geen rechtspersoonlijkheid heeft. **Voorz.** waarschuwt dat het verkrijgen van rechtspersoonlijkheid f 500,— aan notariskosten meebrengt en voorts een jaarlijkse afdracht aan de K.v.K.

Dhr. Kroes, afd. Lemmer, informeert of de R.B.C. nog voorlichtings- en instructiedagen voor de Z.B.T.'s kan organiseren. **Voorz.** deelt mee dat er nog vier dagen op het programma staan. (Zie elders in dit Groentje, RED.).

Dhr. Nolting, afd. Texel, is benieuwd naar de wijze van controle van gezondheidsverklaringen bij de volken. **Ir. Pettinga** antwoordt dat de standen van alle imkers die naar Schiermonnikoog reizen zullen worden gecontroleerd. De A.I.D. zal er bij de boot op toezien dat de gezondheidsverklaringen aanwezig zijn.

Hierna dankt **voorz.** de aanwezigen voor de prettige inbreng en wenst ieder na het zien van de film over de Varroa een goede thuisreis.

NATIONALE IMKERSDAG EN HONINGTENTOONSTELLING 5 JULI 1980 ECK EN WIEL

PROGRAMMA

- 9.00 Binnenkomst met een kopje koffie en appelgebak
- 10.00 Welkomstwoord voorzitter afdeling
- 10.05 Toespraak Burgemeester van de gemeente Maurik
- 10.15 Opening door de heer J. J. Speelziek, algemeen voorzitter van de Vereniging tot Bevordering der Bijenteelt
- 10.30 Gastspreeker Prof. Dr. Zonderwijk; onderwerp uit het thema „De Rijkdom in de Natuur“: „Wegbermen, schatkamer voor Flora en Fauna“
- 12.00 Lunch (tot 13.00 uur)
- 13.30 Boottocht op de Rijn en bezoek aan kersenboomgaard (tot 16.45 uur)
- 17.00 Uitslag honingkeuring/gezellig samenzijn
- 17.30 Warme maaltijd (koes-koes) tot 18.00 uur
- 20.00 Groot Bijenbal

Plaats: Hal Eiland van Maurik

Kosten: f 30,— p.p., kinderen tot 14 j. f 20,—.

Op 17 januari 1981 bestaat de afdeling Eck en Wiel e.o. 70 jaar. Dit komende jubileum was voor het Bestuur mede aanleiding zich te belasten met de organisatie van de jaarlijkse Nationale Imkersdag en Honingtentoonstelling. Daarvoor werd een jubileum-programmaboekje ontworpen m.b.v. de Officiële Catalogus van de eerste Bijenteentoonstelling, die in het jaar 1919 te Amsterdam werd gehouden. Het is een bijzonder aantrekkelijk geheel geworden, dat door de inhoud directe historische waarde heeft.

Het Bestuur verzoekt de lezers van het Groentje te denken aan de **voorinschrijving tot 15 juni a.s.** (Zie het april-nr., p. 88/89). Redactie

DE BIJENTEELT IN DE MIDDEN-BETUWE

De Bijenteelt in de Midden-Betuwe wordt in verenigingsverband bedreven door de biëverening Eck en Wiel & Omstreken. Door de heer J. Freniks te Ommeren is een analyse gemaakt van de bijenteelt in dit fruitrijke gebied. Samen met zijn zoon Sjacco bezocht hij oudere imkers in de Midden-Betuwe. De opgedane ervaringen verduidelijken hoe nauw de bijenteelt verband houdt met de ontwikkelingen in de fruitteelt. Omstreeks het midden van de vorige eeuw nam

de kersenteelt toe, waardoor Veluwnaren met hun bijen naar de Betuwe kwamen. De Veluwnaren beschouwden de bijenteelt als nevenbron van inkomsten en vonden in de Betuwe een goed dracht(= honing)gebied. Een oude imker vertelde dat hij als jongeman meer dan eens het verhaal van de oude veerman te Eck en Wiel had gehoord. Deze vertelde dat in 1860, toen de Veluwnaren hun bijenkorven terughaalden uit de Betuwe, bij het overzetten een deel van de korven van de wagen viel. Deze korven waren zo vet dat de honing uit de korven liep. De aanvoer van korven was in die periode overigens matig; de imkers betaalden 10 cent per korf om ze in een boomgaard te mogen plaatsen. In de gemeente Eck en Wiel bedroeg het aantal bijenvolken minder dan 30.

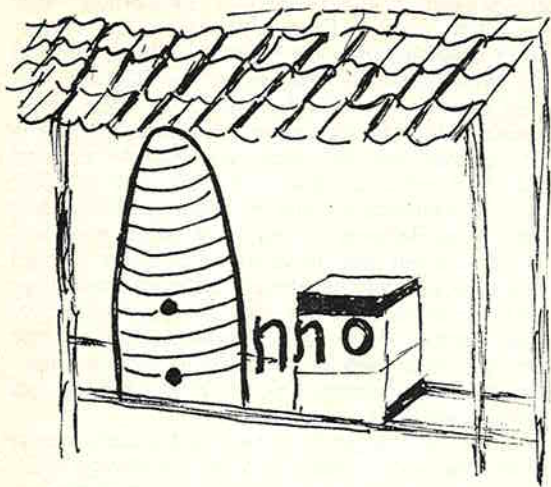
Rond de eeuwwisseling kostte het plaatsen niets of slechts enkele potjes honing. Sommige fruitteelers begonnen zelf korven op te zetten; de oppervlakte kersenboomgaard werd sterk uitgebreid, de aanvoer van bijenkorven vanaf de Veluwe nam sterk toe. In 1910 zette de veerpont te Eck en Wiel honderden bijenkorven over; overigens lieten veel Veluwe imkers hun bijen in de Betuwe staan, waardoor ook meer Betuwnaren bijen gingen houden.

In 1911 werd in Eck en Wiel een afd. van de Vereniging tot Bevordering der Bijenteelt opgericht; 33 leden werden in korte tijd actief. Op de 3e vergadering in het oprichtingsjaar werd besloten „in maart een advertentie te plaatsen in de Veenendaalsche Courant ter opwekking der Bergsche Bijenboeren om hunne korven in den bloeitijd der vruchtbomen in onze omgeving te brengen“. Half mei daaropvolgend organiseert de bijenvereniging haar eerste excursie. „De tocht zal gaan van Eck en Wiel over Ingen naar Ommeren. Aan de Heeren Bergsche Imkers die alhier met hun stallen vertoeven zal verzocht worden een kijkje in hun stallen te mogen nemen“. In 1913 bezaten de leden van de vereniging gezamenlijk 333 korven, 1 boogkorf en 4 kasten. Ook was er nog een even groot aantal imkers dat niet bij de vereniging was aangesloten.

Als toevoeging een zinsnede van de huidige voorzitter mevr. A. van Andel-van Rossum in haar Voorwoord tot het jubileum-programmaboekje: In de afgelopen 70 jaar heeft onze afdeling natuurlijk zijn hoogte- en dieptepunten gekend, maar in alle gemoedelijkheid, die de Betuwe eigen is, heeft de afdeling zich uitstekend kunnen handhaven.

U WEET TOCH OOK:

dat het Bijenhuis zijn hoekvertandingskonstruktie toepast voor zowel de SIMPLEX- als de SPAARKASTEN;
dat beide kasttypes leverbaar zijn, zowel in MULTIPLEX W.B.P. als VUREHOUT.

JUNI 1905

Bijentransport per trein

De Afdeling Groningen-Drente verzoekt het hoofdbestuur bij de daartoe bevoegde instanties het verzoek in te dienen voor den begeleider om zo mogelijk zonder plaatsbewijs in den wagen bij de bijen plaats te nemen, zoals bij paarden. De Directie der Holl. Yzeren Spoorweg-Maatschappij kan dit echter niet toestaan zonder plaatsbiljet doch wel **bij tijdige aanvraag aan de Directie met plaatsbewijs 3de klasse**

Bewerking van honing en was voor den handel

Door het drijven (een zwermverhinderende methode waarbij het volk uit den korf wordt gedreven, alle raat met honing wordt afgenomen en het broed in een andere korf gespijld weer terug krijgt) heeft de korfimmer een zekere hoeveelheid honing verkregen. De **raten** of **kaaien** drijven boven terwijl de honing naar beneden zakt. Door nu een gat onder in de ton te boren kan men het grootste gedeelte van den honing aftappen, men noemt het taphoning, en behoeft men weinig te persen. Mooie, witte raten met honing zoekt men uit om die als raathoning te verkopen. Al 't overige wordt geperst en zoodra hij (de honing) hard geworden is aan de markt gebracht, aan koekebakkers verkocht. Is alle honing uitgeperst, dan blijft er nog een gedeelte als koeken over. Daar is nog een weinig honing in. Men doet ze in een vat, giet er water op en verkrijgt zoo een zoete vloeistof, waarvan sommigen nog **mee** of **honingwijn** maken. Nu blijft nog alleen het was te persen over, maar dat is een bekende bewerking, aldus de heer Tukker.

JUNI 1930

Telkenmale rijst de vraag of bij stuivende heide de nectarafscheiding ophoudt. Onder stuivende heide wordt verstaan het van de meeldraden loskomen van het stuifmeel dat zich alsdan door een zuchtje wind of andere lichte aanraking op de bloembladeren uitstort. Dr. Götze bezocht de Lüneburgerheide in 1928 en vroeg aan de imkers daar aanwezig wat hierover hun oordeel was; zij waren van mening dat stuivende heide veel opbrengst gaf. Vervolgens heeft Dr. Götze

een monster van stuivende en niet-stuivende heide op zijn lab. chemisch laten onderzoeken. Het resultaat van zijn onderzoek was dat de verhouding van druivensuiker bij stuivende heide 2.6 % tegen 1.6 % bij niet-stuivende heide was. De stuivende heide kan dus het meeste geven; wetenschappelijk onderzoek bevestigt wat de praktijk heeft geleerd, voegt de red. hier aan toe.

Nog enige informatie over de heide

Een goede dracht van het honingheestertje, *Calluna vulgaris*, is slechts te verwachten als de heideplant zich **volledig** heeft ontwikkeld als de dracht een aanvang neemt. Deze ontwikkeling komt alleen tot stand bij een natten zomer. De heide is geen kruidachtig gewas, maar een heestertje, welke met een paar druppels water geen genoegen neemt. Naast een natten zomer moeten we een warmen zonnigen herfst met liefst dauwnachten hebben. Maar ... die combinatie hebben we niet vaak. Onlangs sprak ik iemand die reeds veertig jaren imkert. Ja man, sprak hij, vet op de bank en vet op de hei, komt maar hoogst zelden voor. M.a.w. wanneer de zomeroogst goed lukt, dus een zonnigen zomer, dan krijgt de heide maar zelden genoeg regen om in Augustus klaar te staan.

JUNI 1955

Voor het cursusjaar 1955/56 zal hoogstwaarschijnlijk de subsidieregeling voor beginnende imkers van kracht blijven. Geslaagden van deze cursus kunnen in aanmerking worden gebracht voor twee **gratis bijenkasten**.

Ambrosiushoeve

Op het laatst van 1954 werd „Ambrosiushoeve” aangesloten op het electriciteitsnet. Door deze aansluiting worden thans de arbeidsomstandigheden veel gunstiger, terwijl vele proeven thans mogelijk zijn, waar vroeger niet aan gedacht kon worden.

Uit: Verslag proefbijenstand Ambrosiushoeve 1954

BIJENSTAND „DE BIJENKORF” sinds 1897. Ruime sortering IMKERSARTIKELLEN en SPECIALITEITEN, HONINGSLINGERS enz.

Ook in HONING zijn wij ruim gesorteerd, nl. KLAVERHONING f 6,— p. kg. ZOMERHONING f 5,15 p. kg. ACACIAHONING f 6,50 p. kg. BOEKWEITHONING f 6,— p. kg. Alles inclusief B.T.W. Minimum-afname 15 kg. Bij afname van 200 kg EXTRA KORTING.

Ons magazijn is geopend van MAANDAG tot en met ZATERDAG. (Dagelijks van 8 tot 20 u.)

Alleen op donderdag zijn wij gesloten.

U kunt dan wel in onze depots terecht:

J. v. Breukelen, Dorresteiweg 4, Soest (Utr.)

J. v. Lokhuizen, Rijnsburglaan 10, Heerde (Gld.)

„DE BIJENKORF”, Hoevelakenseweg 144

3783 WK Terschuur (bij Amersfoort).

Tel. 03426-1978 - Postrekeningnr. 2622.

Een zwarte dag voor de polder

Donderdag, 26 mei. Er is gespoten. De imkers zijn te laat gewaarschuwd. In de NOP is het koolzaad bij Kraggenburg (150 ha) bespoten met Dieldrin. Veel dode bijen voor de kasten. Sommige vlieggaten waren er door verstopt. Een imker nam een monster dode bijen mee. Het woog 60 gram. In en om die kast lagen er zeker 6 maal zo veel. Van dat ene volk ongeveer 5000 dode bijen. Wat er in het veld gesneuveld is valt niet te zeggen. Als de kasten niet zo ver van het koolzaad, doch in het gewas hadden gestaan zou er waarschijnlijk geen volk levend vandaan gekomen zijn.

Koninginnevoedsel in de belangstelling

In Frankrijk maakt men veel reclame voor producten met Koninklijk Voedsel. In bijna alle parfumeriezaken en bij drogisten ziet men in de etalages reclame voor schoonheids- en geneesmiddelen met namen als: Apiserum, Apigel, Apigerm. Het is nu zwermtijd, dat is de tijd voor het winnen van K.V. Heeft dit toekomst, vraagt Jé-KaVe zich af in de rubriek „Uit de Jaagkieps”. Ik vroeg het aan een bijenhouder uit de omgeving van Nice. Hij legde zich toe op dit produkt en had er vertrouwen in. Hij verkocht het puur aan zijn clientèle om in kleine hoeveelheden met honing te vermengen. De mensen der wetenschap staan er anders tegenover. Er is nog niets bewezen. Men hecht in deze kringen meer waarde aan het stuifmeel, waarvoor in Frankrijk ook veel belangstelling bestaat, voor menselijk gebruik. Op mijn mededeeling dat men in Nederland bezig was het stuifmeel uit de honing te verwijderen keek men vreemd op. In Frankrijk was het verboden stoffen aan honing toe te voegen of te ontnemen en stuifmeel wordt als een wezenlijk bestanddeel van honing beschouwd. Ko Zoet.

NIEUWS VAN HET BIJENHUIS

HET BIJENHUIS ALS EXCURSIE-OBJECT

Al in het Noorse imkersblad had ik iets ontcijferd over Holland en het Bijenhuis, en, ja hoor, op 23 april stond er een grote touringcar met Noorse bijenhouders voor het Bijenhuis. Hoewel het onze bedoeling was hen hartelijk welkom te heten in „De zetel der Vereniging” bleek dat we dat vanwege de taalbarrière wel konden vergeten. Na een kop koffie en wat aankopen in de winkel zetten zij hun tocht voort naar het bijenpaviljoen in het Openluchtmuseum te Arnhem. Twee weken later kregen we bezoek van een groep Belgische imkers uit Antwerpen e.o. o.l.v. de heer Delvaux. Veel vragen werden gesteld en beantwoord; men was vol lof over de winkel. Wij als team van het Bijenhuis voelen ons vereerd door de internationale faam die we opbouwen.

In dit verband is het misschien ook aardig voor

De Noren

U om te weten naar welke landen ons Groentje maandelijks wordt verzonden:

Australië	Luxemburg
België	Noorwegen
Canada	Portugal
Chili	Nieuw-Zeeland
Denemarken	Roemenië
Duitsland, O.	Schotland
Duitsland, W.	Sowjet-Unie
Engeland	Suriname
Frankrijk	Tsjecho-Slowakije
India	Verenigde Staten
Indonesië	Zweden
Italië	Zwitserland
Japan	

De Belgen

T.R.

BIJENSTAND „DE GRUBBE”

P. L. LAUMEN-WOUTERS, Grijzegrubben 63, 6361 GL NUTH (Limburg), Tel. 045-252408, Brunssum.

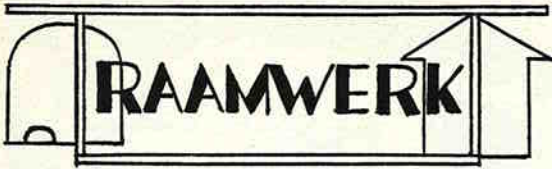
Dinsdag t/m zaterdag van 9-5 tel. 04497-3183, Nuth.

Maandag t/m zaterdag van 9-6 uur.

Kan u alles leveren voor de bijenteelt o.a. **kunstraat** á f 18,50 per kg. **Bijenkasten** en **onderdelen**. Prijslijst op aanvraag gratis toegestuurd.

Banknr. N.M.B. Brunssum 65.77.13.228.

Gironr. Nuth 4444518.

VERHALEN OVER DE ELS

Volgens het scheppingsverhaal van de Germanen kwam het eerste mensenpaar voort uit de Es (Askr) en de Els (Embla), maar in de middeleeuwen dacht men daar anders over. De els groeit op bedriegelijke, dus duivelse plaatsen, zoals moerassen, vochtige heidestrekken en veengronden. Ze zijn niet te vertrouwen, want „Rood haar en elzehout zijn op geen goede grond gebouwd” en in hun kruinen loeren gevaarlijke roofvogels, als daar zijn de Elzebu(u)s, de Havik, en de Elzepuist, de Blauwe kiekendief. De takken lijken op bezems en daarom huizen er heksen tussen de geheimzinnig klepperende bladeren. Met die takken kunnen zij vee en melk betoveren of de duivel oproepen en aan wie in de schaduw van de boom uitrust geven zij soms kostbare geschenken, die thuisgekomen gewone elzebladeren blijken te zijn. Er is in het Duits maar een klein verschil tussen Erlen-, Elsen- en Elfenbaum. Erlen zijn elzen en Elsen zijn heksen. In zijn beroemde „Erkönig”, op muziek gezet door Schubert, voert Goethe deze boomgeest met zijn dochters ten tonele, maar ook in Siberië denkt men dat de els bewoond wordt door Kauna, een soort duivel, die de zielen van ongedoopte kinderen, dus Elfen, als dwaallichtjes door de takken laat zwieren. Bij de oude Grieken was de boom zelfs toegewijd aan de Erinyen, wraakgodinnen met een afschrikwekkend uiterlijk (bloedrode milien en slangehaar), gehuld in zwarte gewaden. Ook in onze streken geloofde men dat het elzevuur een hellevuur was. Bij het afhakken wordt het hout geelrood en later roestrood op de snede; het gaat bloeden en 's nachts dansen er rode vlammen op en om de stronken. In werkelijkheid ontstaat dit effect door een schimmel die op de wortels en de onderstam knoivormig woekert. Deze oranjekleurige Straalzwam bindt stikstof en zet deze om in salpeterzure verbindingen, zodat de boom een nuttige functie heeft voor de grond en zijn slechte naam ook in dit opzicht zeker niet verdient.

Maar het volksgeloof is sterker dan de wetenschap en het duurt lang voor de feitelijke gang van zaken algemeen begrepen en erkend wordt. Vooral de rode kleur van het elzehout heeft de mens gefascineerd, een verwondering die uitgedrukt wordt in talloze volksverhalen, waarvan er hier enkele volgen.

Toen God de dieren had geschapen wilde de

duivel een gelijke prestatie leveren. Hij maakte een wolf uit hout, wel zo groot als een paard Trots als een pauw bracht hij zijn staaltje van handenarbeid naar God om het te laten keuren maar God vond de wolf te groot. De boze begon opnieuw te zwoegen, maar dat „veulen” was nog niet goed. Na veel gepruts lukte het toch een wolf op ware grootte te fabriceren. Het dier had echter één gebrek, het leefde niet, en daarover was de duivel zeer bedroefd. Hij drong er bij God op aan dit euvel op te heffen en Satan kreeg zijn zin, mits hij tegen het geknutselde ondier zou zeggen „Wolf, sta op door Gods gebod!” Het kostte de duivel moeite, omdat hij steeds zijn eigen naam gebruikte. Tenslotte lukte het wel met de hem opgegeven zin. Maar de Boze beleefde er minder plezier van dan hij dacht, want nauwelijks was de levensadem in de wolf geblazen of het dier sprong op de duivel af om hem te verscheuren. Deze kon ternauwernood in een elzeboom vluchten. Toch zag het roofdier nog kans zijn „schepper” in de hielen te bijten, zodat het bloed er uitstroomde en langs de stam naar beneden droop. Aldus wordt verteld in Rusland en Polen. In het laatste land bestaat nog een dergelijk verhaal. Toen God het schaap had geschapen wilde ook de duivel zijn macht tonen en kneedde uit klei een dier met horens zoals hij zelf bezat, greep het bij de staart en sleurde het langs de elzebomen naar God om Hem zijn kunstwerk te laten zien. Deze zag de dierenbeul aankomen en maakte dat het kleibeest zich onderweg kon losrukken. Satan hield de afgerukte staart in zijn klauwen, terwijl het bloed tegen de bomen spatte. Sindsdien zijn de geiten staartloos en hebben de elzen rood hout. Eveneens uit Polen stamt de vertelling over de heilige Michiel, die de duivel eens zodanig verwondde, dat deze bij zijn vlucht naar de hel van pijn bleef staan leunen op een els en de boom met zijn bloed beoedelde.

Vermakelijk is de uitleg die in de voormalige Mark Brandenburg gegeven werd aan „De genezing van een bezetene” (Lucas 8:26-39). Nadat Jezus de duivels waardoor een man der Garasenen bezeten was toestemming verleend had in een kudde zwijnen te varen, kropen zij zo snel mogelijk op de vette ruggen, klauwden zich aan de borstelige haren vast en schopten de arme wroeters met hun bokspoten in de dijen, zodat ze gillend van angst de weidehelling afstormden naar het meer om de vreselijke ruiters van zich af te schudden. Duivels hebben evenals andere heksendieren, zoals katten, een grote hekel aan water. De varkens verdronken, maar hun kwelgeesten kwamen boven en namen daarbij de door hun vurige klauwen verzengde varkensharen mee naar de oppervlakte. Het wer-

den de oeverbiezen, die sindsdien een dor topje hebben. Om zich te drogen vroegen de bibberende, op de kant gekropen duivels aan Jezus toestemming van de bomen in de omgeving een hels vuur te stoken. Dat mocht niet, want het waren nuttige bomen. Toen vroegen zij een nieuwe boom te mogen scheppen uit de uitgetrokken varkensharen. Dat werd toegestaan en hieruit schoten dan tenslotte de veel gesmade elzen omhoog. En daarom is het elzevuur een hels vuur, groeit de boom in of bij moerassen en lijken zijn takken op heksenbezems.

Chris Maillie

IMKERSAGENDA

21 juni	Bijenmarkt, IJsselstein.
2 juli	Bijenmarkt, Steenwijk.
5 juli	Nation. Imkersdag en Honingkeuring Eck en Wiel.
12 juli	Zwermbijenmarkt, Ommen.
15 juli	Zwermbijenmarkt, Veenendaal.
6 augustus	Honing- en bijenmarkt, Epe.
9 augustus	Honingmarkt, Zutphen.
16 augustus	Bijenmarkt, Delft.
16 augustus	Bijenmarkt, Drachten.
6 september	Honing- en bijenmarkt, Stadskanaal.
6 september	Bijenmarkt, Rotterdam
13 september	Bijenmarkt, Bussum.
13 september	Viering 50-j. best. afd. Velp/Rheden.
20 september	Honing- en bijenmarkt, Ugchelen.
27 september	Honing- en bijenmarkt, Eerbeek.
4 oktober	Honingmarkt, Zutphen.
11 oktober	Jaarverg. Vrienden v. Ambrosiushoeve, Hilvarenbeek.
25 oktober	Openb. studiedag Ned. Ver. t. Bev. d. Biol.-dyn. Landb. meth., Driebergen.
1 november	Buitengewone Algemene Vergadering i.v.m. herziening Huishoudelijk Reglement, Wageningen.
8 november	Stichtse Imkersdag en Honingkeuring, Leersum.
15 november	Honingkeuring Kring Overijssel-West, Kampen.

AFDELINGSNIEUWS

AKTIVITEITEN VAN DE AFDELINGEN

Afd. Haarlem: 17 juni, 20.00 uur. J. A. Zoet: Lezing met dia's; behandeling ongeboren moer en zwermgedrag.

Afd. Groningen: Open Dagen. Bijentuin Stadspark, Campingslaan t/o de kas van de Werkvoorziening Stadspark, op de zaterdagen 31 mei, 28 juni, 26 juli en 30 augustus, steeds van 14.00 tot 16.30 uur.

ATTENTIE

De 2e week van juli (7 t.m. 12 juli) is het Bijenhuis wgens vakantie gesloten.

INSTRUCTIEDAGEN Z.B.T.'s

Op de eerste vergadering van de Z.B.cie bijenteelt, v. d. afd. BT v. h. LBS, gehouden op 22-4-'80, werd o.a. besloten:

Het organiseren van nog vier instructiedagen conform de op 9-2-'80 gehouden dag

- okt. '80 te **Paterswolde** voor Groningen, Friesland, Drente en Overijssel (6 ZBT's). Organisatie RBC.
- nov. '80 te **Hilvarenbeek** voor Zeeland, Noord-Brabant en Limburg (6 ZBT's). Organisatie RBC.
- febr. '81 in **Zuid-Holland** voor Utrecht, Noord- en Zuid-Holland (6 ZBT's). Organisatie dhr. van der Meulen.
- mrt. '81 te **Wageningen** voor Gelderland en N.O.P. (6 ZBT's). Organisatie dhr. Campen.

N.B. De woonplaats van de heer P. Wilmlink, voorzitter van het Ziektebestrijdingsteam in Utrecht, werd onjuist vermeld op p. 102 van het Groentje (april 1980) dit moet zijn Leusden i.p.v. Amersfoort.

En hieronder volgen dan nog enkele punten uit de vergadering van de **STICHTING PROEFBIENSTAND AMBROSIUSHOEVE**.

Nieuw lid in dit bestuur is drs. J. Beetsma, welbekend uit zijn bijdragen voor het Groentje.

Doordat de Rijksbijenteeltconsulent vorig jaar werd geconfronteerd met mijtziekte in het Noorden van het land is aan het onderzoek van volken aldaar veel tijd gependeed. Dit ging ten koste van het normale werk.

Helaas kampt het Consulentenschap nog steeds met personeelsgebrek. Al geruime tijd tracht men via het LBS van het Ministerie van Landbouw en Visserij extra subsidie te krijgen voor meer personeel. In het najaar worden nu heel wat monsters genomen die gedurende de winter worden onderzocht, terwijl het wenselijk zou zijn het onderzoek binnen enkele dagen na het trekken van de monsters te laten plaatsvinden, zodat de betrokken imker spoedig bericht kan krijgen. In het komende seizoen hoopt men echter tijd te hebben de volgende proefnemingen uit te voeren:

- Bijen bij veldbonen.
- Invloed van bijen op de zaadvorming bij asperges.
- Onderzoek naar de schadelijkheid van diverse bestrijdingsmiddelen voor de bijen.
- Proef met verschillende soorten dekplanken.
- Proef met invertsuikers.
- Onderzoek Nosema.
- Verenigen in het najaar i.p.v. in het voorjaar.

Gezien het grote belang dat Ir. Pettinga hecht aan verbetering van de drachtweide zal hij steeds tijd vrijmaken voor het ontvangen van gemeentelijke plantsoendienststen.

Dhr. Pettinga roept alle afdelingen op contacten te leggen met de plantsoendienst in hun arbeidsterrein. Enige goodwill van deze zijde heeft al op veel plaatsen geresulteerd in een goede bijenweide. Zelfs vinden we binnen de bebouwde kom hierdoor vaak een beter drachtgebied dan daarbuiten, dit houdt verband met de monocultuur in de tegenwoordige landbouw en de bestrijding van de „onkruiden”. T.R.

Afbeeldingen maken het „Groentje” aantrekkelijker!

Tekeningen, zwart/wit foto's, kleurenfoto's, negatieven en dia-positieven zijn altijd welkom.

ROESTVRIJSTAAL . . . IDEEAAL!

Op al onze slingers geven wij 2 jaar garantie op het drijfwerk

3 raams **slinger R.V.S.** LEGA nr. 261 f 395,—

4 raams **slinger R.V.S.** LEGA nr. 262 „ 415,—

3 raams **slinger R.V.S.**
zonder onderstel CMF nr. 264 „ 493,75

3 raams **slinger R.V.S.**
met onderstel CMF nr. 266 „ 612,50

4 raams **slinger R.V.S.**
met onderstel CMF nr. 268 „ 675,—

Slingerkorven R.V.S. voor bovenstaande CMF
slingers resp. nrs. 273/274/275.
Prijzen resp. f 173,50 - f 214,50 - f 253,50.

Aftapvat 50 kg. R.V.S. met snijkraan CMF nr. 302
Normale prijs f 161,50 NU f 148,50

Aftapvat 50 kg. R.V.S. met snijkraan LEGA nr. 303
Normale prijs f 128,50 NU f 120,—

Honingbussen met 4 kleurenopdruk nrs.
319a/320a/321a resp. 2½ kg. /5 kg./25 kg.
Prijzen resp. f 2,75 - f 4,— - f 11,50

Honingetiketten,
gegomd per 100 stuks nr. 322 f 5,75

Rond etiket „Echte honing gekristalliseerd”
per 100 st. f 5,75

BIJENHUIS WAGENINGEN

GEOPEND iedere werkdag van 8.00 — 12.00 uur

en van 13.30 — 17.30 uur.

's Zaterdags van 9.00 — 12.30 uur.

LAATSTE NIEUWS

TOCH NOG GEDENATUREERDE SUIKER DIT JAAR

Waarschijnlijk bent U door Uw afdelingssecretaris al op de hoogte gebracht van het vorige laatste nieuws. Eigenlijk hadden wij dit na alle moeizame onderhandelingen dit voorjaar niet meer verwacht. Wel werd meegedeeld dat dit waarschijnlijk de laatste maal zal zijn dat er gedensureerde suiker geleverd zal worden. De prijs van de suiker is f 1,06 per kg, f 53,— per zak à 50 kg, franco afdelingen, mits besteld en betaald voor 15 juni a.s. Verspreide leden en afdelingen die niet aan de minimum-suikerafname van 500 kg komen, kunnen op zaterdagmorgen 21 juni de suiker in het Bijenhuis afhalen. Na 15 juni zal de suiker in het Bijenhuis worden verkocht à f 1,10 per kg gedensureerd en f 1,70 per kg consumptiesuiker, verpakt in zakken van 50 kg.

ATTENTIE VOOR „REIZIGERS” NAAR SCHIERMONNIKOOG

Volkjes die naar Schiermonnikoog worden gebracht dienen te zijn voorzien van een gezondheidsverklaring, hetgeen reeds eerder bekend gemaakt werd. Maar afgelopen zaterdag (24 mei), toen de eerste volkjes naar Schier werden gebracht, mankeerden er bij 30 stuks de verklaringen zodat ze niet toegelaten konden worden. Ook volledige namen en adressen dienen te zijn ingevuld.

Reken er wel op dat de volkjes aan een driedubbele controle worden onderworpen, t.w. door de heer Geskes, ambtenaren van de A.I.D. en door het personeel van de boot.

BESPAAR UZELF EN DE VOLKJES ONGEMAK EN ZORG VOOR EEN GEZONDHEIDSVERKLARING EN EEN JUISTE ADRESSERING!

NIEUW H.B. LID VOOR LIMBURG

De heer G. Bruls, Stationsstraat 54, 3665 CK Schinnen, tel. 04493-1255, is gekozen als opvolger van de heer Koek te Amby. (ongecorrigeerd)

Verkoopadressen

Depot Friesland:

H. Akkerman, Oosterwoldseweg 47,
8421 RP Oldeberkoop, tel. 05164-439.
Open di. gehele dag, vrijd. middag,
zat. morgen en na tel. afspr.

Depot Groningen:

Fenna en Ger Postma, Kampenslaan 8,
9626 TE Schildwolde, tel. 05982-1455.
Open dagelijks, behalve vrijdag na
12.00 uur.

Depot afd. Assen:

J. H. Lubbers, Bosstraat 66, 9401 PV
Assen, tel. 05920-17162.

Depot G. J. L. ten Cate:

Verzetstraat 60, 7671 GL Vriezenveen,
tel. 05499-3040.

Depot Enschede:

H. H. Schutte, Sportlaan 22, 7541 BN
Enschede, tel. 053-318165; afhaken: vrij-
dags van 18.00 uur - 19.00 uur.

Depot Reggedal:

H. J. Haanepen, de Hogenkamp 2,
7471 CW Goor, tel. 05470-5576.

Depot afd. Gorssel e.o.:

G. J. Lensink, Deventerweg 7, 7213 ED
Gorssel, tel. 05759-1283.

Depot Achterhoek:

B. Meijerman, Dwarsdijk 6, 7025 CR
Haile, tel. 05736-479.

Depot afd. Epe:

Coöp. Novaco (Welkoop), Paasvuur-
weg 7, 8161 CA Epe, tel. 05780-12317.

Depot Nunspeet:

Th. G. Veenstra, Schaeplanlaan 47,
8072 AR Nunspeet, tel. 03412-4037.

Depot Apeldoorn:

Coöp. WELKOOP, Iordensweg 57, 7391
KD Twello, tel. 05712-1531.

Depot Boerenbond-Neerbosch-Hees:

St. Agnetenweg 63, 6545 AT Nijmegen,
tel. 080-777793.

Depot West-Betuwe:

J. W. M. v. Aalst, Walgtsestr. 31, 4064
CK, Varik, tel. 03445-1369. Open zat.
14.00 - 16.00 uur en na tel. afspraak.

Depot afd. Bunnik-Houten:

B. Th. Barten, Koningslaan 23, 3981
HD Bunnik, tel. 03405-1742.

Depot Noord-Holland:

H. S. Homburg, Velderduinweg 165,
1971 ZB Ilmuiden, tel. 02550-21530.
Open dagelijks van 13.00-16.00 uur en na

tel. afspraak; donderdags gesloten.

Depot G. Hiemstra:

Noorderdracht 63, 1695 CR Blokker,
tel. 02292-1734.

Depot afd. Rotterdam:

A. Bakkert, Berglustlaan 49A, 3054 BB
Rotterdam, tel. 010-183123; na tel. af-
spraak.

Depot Gouda e.o.:

J. Verboom, Spoorweg 4, 2841 LF
Moordrecht, tel. 01827-2489.

Depot "Pronnellsuis" afd. Schouwen- Duiveland:

C. L. v. d. Wekken, Provincialeweg 5,
4321 SM Kerkwerf, tel. 01110-4821.

Depot Noord- en Zuid-Beveland:

J. Moerman, Abelenstraat 2, 4462 BR
Goes.

Depot Oirschot:

A. Pel, 't Kasteeltje 3, 5688 EN Oir-
schot, tel. 04997-2096.

Depot Zuid-Limburg:

J. Maraitte, Rijksweg 4a, 6325 PE Berg
en Terblijt, tel. 04406-40309.

Bijen Folklore

KOETERJAN EN ZIJN PUTTERS

Koeterjan woonde zoals gezegd tussen Beekbergen en Ugchelen, ietwat achteraf aan de zoom van het bos, in een natuurlijke omgeving. Achter zijn huis had hij een grote voliëre, beter gezegd een met fijn gaas overspannen kippenren, waarin behalve wat vreemdsoortig pluimvee, zoals poelepetaten, zich een groot aantal vogels bevond. In kanaries deed hij niet, dat was maar alledaags goed, nee, Koeterjan had een zeer aparte selectie; in zijn voliëre vlogen diverse fraaie zangvogels, zoals putters, goudvinken, sijsjes, kneutjes en vele ander soorten.

We bevinden ons hier in een tijd, waarin je die zangvogels wel mocht bezitten, het waren dan zogenaamd eigen broedresultaten; doch kopen, verkopen en verplaatsen was verboden, ze behoorden namelijk tot de categorie beschemde zangvogels.

Putters waren in die tijd erg populair, men hield ze graag in een kooitje; ze waren speels en dartel, ze hadden een schitterend uiterlijk en waren geen onaardige zangers. De kneutjes waren weer geliefd bij de kanariekwekers, die ze kruisten met kanaries, waaruit goede zangers voortkwamen.

In die handel zat muziek, aldus Koeterjan, doch het grote probleem was altijd om de voorraad op peil te houden. Het zelf broeden met deze wildzangers was maar theorie, want dat lukte nu eenmaal niet; er moesten dus andere oplossingen gevonden worden om die zangvogels te verkrijgen. In zijn omgeving kwamen ze niet of wel sporadisch voor, dus met een lijfstok viel er weinig te versieren.

Behalve een rasechte „vogelaar” was hij ook nog imker, nu ja, dat was eigenlijk het juiste woord niet, want de benaming bijenhouder was al meer dan hij verdiende. Ook met korfvlechten voorzag hij voor een deel in zijn onderhoud; regelmatig trok hij daartoe het bos in om vuilbomenhout en braamstengels te zoeken. Per ongeluk plaatste hij tijdens die bosritten wel eens een strik, want daarvoor had hij altijd een rolletje koperdraad in zijn zak. Het was dan ook geen zeldzaamheid dat zo'n strik wel eens een haas bevatte en dan kwam de moeilijkheid hem uit het bos te krijgen, want bij de jachtopziener was Koeterjan bepaald geen onbekende. Dikwijls had hij zo'n hazebout in een bos hout ge-

rold en onder het mom van een bos sprokkelhout mee naar huis genomen. Zo had hij menigmaal de boswachter weten te verschalken, doch de kruik gaat zo lang te water tot hij barst en toen was ook dat kunstje bekeken. Bij die zwerftochten door het bos mocht hij ook graag gedurende de bloeitijd in de boekweit- en heidevelden rondstruinen; daar stonden dan bijenvolken en waar bijen waren was nog wel eens een zwerpje te versieren. Lokkorven plaatste hij niet meer, want dat had hem eens een goed pak slaag bezorgd en daar had hij tabak van.

Zo kwam het dus dat Koeterjan altijd een aantal bijenvolken had, of wel voor de handel of voor eigen gebruik.

Nu moet je weten dat hij ook bijenvolken nodig had om putters te verkrijgen, ja, Koeterjan was een slimme vogel! Voor die putters ging hij dan naar de Zuiderzeekust om te onderzoeken hoe de vogeltrek liep en als hij een gunstig plekje had gevonden, plaatste hij er zijn slagnet en dan kon het wel eens gebeuren dat hij met zo'n 50 putters of andere zeldzame vogels thuiskwam, tenminste als er zich onderweg geen problemen voordeden met een boswachter of politieagent. Eens was het fout gegaan; vermoedelijk hadden ze hem verlinkt en als ze je eenmaal op de korrel hebben moet je er mee stoppen of wel je tactiek wijzigen.

De vogeltrek doet zich meestal voor in het najaar, zo ongeveer gelijk met het einde van de heidedracht. Door een louter toeval had Koeterjan niet ver van Nunspeet, betrekkelijk dicht bij een heideveld een groot stuk braakliggend terrein ontdekt, dat overwoekerd was met distels. Nu wordt een putter ook wel distelvink genoemd, omdat hij de zaden van de distels uit de pluizige zaadkoppes pikt en zich daar geruime tijd mee kan bezighouden. Reeds bij de eerste maal dat hij door het distelveld liep zag hij al enkele putters opvliegen.

Het was begin september en 's morgens al heel vroeg dat we onze Koeterjan met zijn transportfiets met vier bijenkorven in noordelijke richting zagen wegrijden. Op het stuk heide vlakbij het distelgebied plaatste hij zijn bijen, tenminste die indruk maakte dat en direct daarna ging hij naar de distels. Zijn slagnet werd uitgezet, de bekende lokvogel eronder en nauwelijks was de zon boven de kim of de eerste vlucht putters streek al neer bij het uitgestrooide zaad. Met moeite kon hij zijn geduld bedwingen, zo'n succes had hij nog nooit gehad. Toen het net dan ook dichtsloeg was de buit niet gering: met één slag 36 putters!

De vier bijenkorven werden opgehaald en omgekeerd; slechts één ervan bleek bijen te bevatten, terwijl de andere aan de onderzijde van gaas waren voorzien. De vlieggaten van deze drie waren net groot genoeg om de vogels er

doorheen te schuiven en zo deden ze dienst voor het transport van vogels. De vierde korf, die een niet al te groot bijenvolkje bevatte, had een stop in het vlieggat, die hij d.m.v. een stukje touw, dat dwars door de korf heen liep, in voorkomende gevallen al fietsend kon lostrekken. Kwam er onverhoopt een boswachter of een diender om hem staande te houden, dan zou hij net even eerder ongemerkt aan het touwtje trekken, met als gevolg dat er dan voldoende bijen tevoorschijn zouden komen om zulke lastige subjecten op afstand te houden.

Zo maakte onze Koeterjan diverse succesvolle ritten naar het noorden van de Veluwe, zelfs tot ver nadat de bijen van de heide verwijderd waren. Niemand merkte er iets van, Koeterjan was immers een imker, die (ook) in bijen deed en het vervoeren van bijenkorven was daarbij nu eenmaal een normale zaak. Verder sprak hij er met niemand over, zelfs niet met zijn beste buurtjes of familie.

Nu was er bij de politie een man, die Koeterjan beslist niet mocht; dat was agent Brunekreeft. Hij had ook bijen en bij een paar toevallige contacten met hem was die smeris beslist niet sympathiek overgekomen. Vaak is een onheil aan het toeval te wijten en dat moest ook onze arme Koeterjan ervaren. Op één van zijn „putterreizen” kwam hij weer met een goede buit terug; met zijn vier bijenkorven peddelde hij rustig huiswaarts. Wat kon hem gebeuren, het systeem werkte immers.

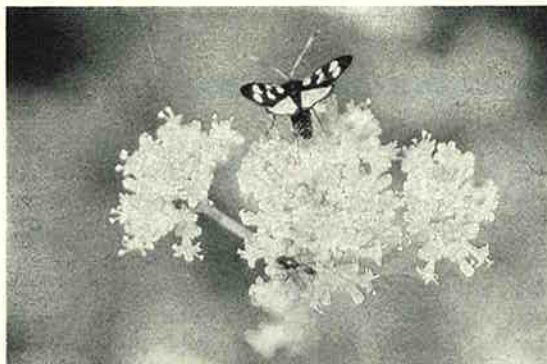
Toen hij welgemoed door Ugchelen reed klapte plotseling zijn voorband, hij stapte af en of de duivel er mee speelde, juist op dat moment kwam die verrekte Brunekreeft er aan fietsen. Anders zouden ze beiden doorgereden zijn, doch nu kwam hij op hem af en zei: „Heb je nou pas de bijen van de hei gehaald?” Aan het touwtje trekken zou te opvallend geweest zijn, overigens daarvoor zou die Brunekreeft echt niet de benen nemen.

Ook een agent is wel eens om een praatje verlegen en zo bood Brunekreeft Koeterjan een rokertje aan en stak er zelf ook een op. De zo onschuldig en gemoedelijk begonnen ontmoeting werd plotseling wreed verstoord door een angstig getjilp van vogels. Er was geen redding meer aan en ondanks zijn lekke voorband moest Koeterjan mee naar het bureau en dat was tevens het moment waarop de putters voorgoed hun plaatsje in de bijenkorf moesten inruimen voor de bijen.

Nog altijd kun je bij oudere imkers in deze omgeving de verhalen van Koeterjan beluisteren. Hij was weliswaar geen beste imker, maar wel een zeer bijzondere vogel.

Jan van de Veluwe

Wie? Wat? Waar?

Welke vlinder bezoekt welke bloem? (Kornoelje?)
Wie heeft de oplossing voor de foto, de heer J. J. Speelziek?

Bijenstand Fa. H. T. van Dam & Zn., Jubbega (Fr.), tel. 05165 - 13 82 kan U alles leveren voor de Moderne Bijenteelt.

Kunstraat, Bijenwoningen en Onderdelen uit eigen werkplaatsen.

Door eigen steeds grotere importen van diverse gereedschappen steeds bij ons de laagste prijzen.

Tevens voor wederverkoop diverse kleuren meubelwas en honing van de fijnste kwaliteiten.

Vraagt onze prijscourant van materialen en/of meubelwas en honing even aan. Wij zenden U die gaarne gratis toe.

Wij komen weer op te houden Bijenmarkten.

OPENBARE
IMKER-STUDIEDAG
op zaterdag
25 OKTOBER 1980
TE DRIEBERGEN
georganiseerd door
de imkers van de

NEDERLANDSE VERENIGING TOT
BEVORDERING DER
BIOLOGISCH-DYNAMISCHE
LANDBOUWMETHODE

BOEKBESPREKING

Tijdens een Apimondia-symposium te Freiburg in 1977 hield prof. dr. Friedrich Ruttner een belangwekkende voordracht over de ontwikkeling van de bijenwoning. Zijn naderhand uitgewerkte lezing is onlangs door de afdeling publiciteit van Apimondia in de handel gebracht. Het is een bijzonder aardige uitgave geworden, niet in het minst door de fraaie illustraties. Zeker nu er voor dit onderwerp een toenemende belangstelling blijkt te bestaan en grote standaardwerken op dit gebied (Armbruster, Schrier, Frazer) sinds jaren zijn uitverkocht, biedt het boekje van Ruttner voor een geringe prijs korte, duidelijke informatie voor de imker die iets meer wil weten over de achtergronden van zijn oeroude hobby of beroep.

Prof. Dr. Fr. Ruttner: „Historische Entwicklung des Bienenstockes“, Apimondia-Verlag, Boekarest, 1979; 32 pag., 29 afb., prijs DM 6.20 incl. porto; besteladres: Deutscher Imkerbund, Postfach 320.125, Kalkuhlstr. 24, 5300 Bonn 3 (Oberkassel), BRD; tel. 02221-440243, postrek. Hamburg 1129.40-203.

Uiteraard moest prof. Ruttner zich in bovengenoemd overzicht beperken tot het summier aangeven van algemene hoofdlijnen. Bij verdere studie en onderzoek dient ook de regionale ontwikkeling van de bijenteelt binnen de karakteristiek van de opeenvolgende cultuurperioden betrokken te worden. Daarom was het een goede gedachte van de Stichting Openluchtmuseum Sobernheim de imkerij van de deelstaat Rheinland-Pfalz/Saarland door de eeuwen heen in de zomer van het vorige jaar aan de hand van een zeer interessante tentoonstelling te belichten. De onder leiding van directeur dr. Klaus Freckmann samengestelde catalogus valt niet alleen op door een systematische beschrijving van de geëxposeerde voorwerpen en materialen, maar is door de toelichtende hoofdstukken tot een klein handboek geworden, waarin vele aspecten zijn verwerkt die ook betrekking hebben op de geschiedenis van de bijenteelt elders. De gids is dubbel uniek door de vele, grotendeels onbekende afbeeldingen. Mogelijk ook hierdoor is de prijs voor dit toch vrij eenvoudig uitgevoerde werkje nogal fors uitgevallen.

K. Adami, K. Freckmann u. K. Grunsky-Peper: „Imkerei im Rheinland und in der Pfalz“. Rheinland-Verlag, Keulen. 1979: Schriftenreihe des Freilichtmuseums Sobernheim Nr. 4; 103 pag., 133 afb., ingen., prijs DM 24.

Ongeveer tegelijkertijd exposeerde dr. Karl August Forster zijn onder cultuur-historisch geïnteresseerde apidologen langzamerhand beroemd

geworden collectie gravures en etsen van en over de honingbij in het Naturhistorisches Museum van Braunschweig. De catalogus omvat meer dan 200 nummers, een uitgebreid register en een groot aantal illustraties. Het is niet verwonderlijk dat dr. Forster zich voor een uitvoerige documentatie verzekerde van de medewerking van de op dit terrein uiterst deskundige dr. Wilhelm Rüdiger uit München. Dr. Forster woont tegenwoordig in het Zwitserse Küsnacht, maar was tot voor enkele jaren eigenaar van de bij vele oudere imkers niet onbekende firma Heinrich Mack Nachf. te Illertissen bij Ulm. Aan deze grootste imkerij van West-Duitsland (1200 volken) is een chemisch bedrijf verbonden, dat na het wegvallen van de productie door de Amsterdamse Chinine Fabriek het handelsmonopolie bezit van Apicur, Apicosan en vooral Forapin, de uit bijengif vervaardigde preparaten tegen reuma. Dezelfde dr. Rüdiger kreeg de opdracht voor het 125-jarig bestaan der firma en tevens de 75ste geboortedag van dr. Forster in 1974 een gedenkboek te schrijven en dat werd dan het prachtige „Ihr Name ist Apis“, waarvan bij het Ehrenwirth Verlag, te München in 1977 een minder luxueuze volksuitgave verscheen (verkrijgbaar bij het Bijenhuis) en waaraan onze oud-redacteur, wijlen de heer Maagendans, reeds aandacht besteedde in het Groentje van juli/aug. 1978. Beide boeken tenslotte geven een uitstekend beeld van de vele facetten die de wereld van mens en bij kent.

Dr. Wilhelm Rüdiger: „Sammlung Karl August Forster – Die Biene; Graphische Blätter aus fünf Jahrhunderten“; Küsnacht/Zürich, 1975, 2e dr. 1979; 100 pag., 56 afb., prijs ca. DM 6.—; besteladres: Heinrich Mack Nachf., chemisch-pharmazeutische Fabrik, Postfach 140, 7918 Illertissen/Bayern, BRD; tel. 07303-121.

Bijna een decennium geleden verschenen de eerste foto's van de honingbij, gemaakt door de Amerikanen Dietz en Humphreys met de scanning electronen-microscoop. Met dit instrument is het mogelijk gebleken onderdelen van het bijelichaam op zodanige wijze te vergroten, dat er uiterlijk bijna geen geheimen meer bestaan, zodat veel ingewikkelde en soms twijfelachtige theorieën en discussies over de juiste morfologie (vormleer) kunnen vervallen. Een nadeel was dat deze detailopnamen tot voor kort alleen werden gepubliceerd in sterk gespecialiseerde en voor leken moeilijk toegankelijke tijdschriften. Daar is nu verandering in gekomen. Vorig jaar werd door een Franse uitgeverij de „Anatomische atlas van de bij“ door René Faure uitgegeven. In ongeveer 60 foto's is Apis mellifica ons nog nooit zo compleet en haarzuiver voorgeschoteld. Dit album laat alle vroegere beschrijvingen en afbeeldingen op dit gebied ver achter zich. Ondanks de kille wetenschappelijke

VOORLICHTING AAN BANDEN?

Er staat in Amerika een wetsontwerp op stapel dat het mogelijk maakt verspreiding van wetenschappelijke onderzoekresultaten, die door regeringsfondsen mogelijk zijn gemaakt, vanwege economische motieven aan banden te leggen. Als het wetsontwerp wordt aangenomen betekent dit dat het bijenbladen als A.B.J., Gleanings enz. vrijwel onmogelijk wordt gemaakt hun lezers te informeren omtrent onderzoek over nectarafscheiding van land- en tuinbouwgewassen, ziektebestrijding, stuifmeelvervangingsmiddelen, ontwikkeling insecticiden enz., omdat de meeste onderzoeksteams werken voor de USDA Science and Education Administration die door de Overheid wordt ondersteund. Joe Graham, redakteur van A.B.J., roept de imkers op massaal bij hun congreslid te protesteren tegen de gevoerde procedure, waarbij belanghebbenden niet werden ingelicht.

A.B.J., 1979/12.

ANGELLOZE BIJEN

Uit waarnemingen bij een kolonie angelloze bijen *Trigona (Partamona) cupira* die zich op een afstand van 110 meter van het ouderlijke nest hadden gevestigd bleek, dat de nieuwe kolonie tot zes maanden na vestiging afhankelijk bleef van de moederstok voor wat betreft voedsel en bouwmaterialen, hetgeen moet worden beschouwd als de langste periode ooit waargenomen bij de Meliponidae. Toch werd gemiddeld minder dan de helft van de bouwmaterialen gebruikt. De eerste drie maanden werden pollen van de bloemen verzameld (zoals het een netje bij betaamt), maar later werd ook de voorraad van het modernest aangesproken. Hoewel de buitenluchttemperatuur uiteen liep van 15-46°C bleef de temperatuur in het broednest vrijwel constant (23-29°C).

Univ. Costa Rica: A.A. 1977/3

BIJENWAS

De bijenwas die bij ons tot kunstraat wordt verwerkt is voor het grootste deel afkomstig uit de zogenaamde Derde Wereld-landen. Om een beter inzicht te krijgen in de huidige marktsituatie en toekomstige ontwikkelingen is door het internationale handelscentrum UNCTAD/GATT een rapport samengesteld, waaraan de volgende gegevens zijn ontleend. De wereldproductie bijenwas wordt geschat op 11.500 tot 19.000 ton en de wereldhandel op 5.250 ton met een totale waarde van \$ 22 - 25 milj. Er wordt nadrukkelijk gesteld dat bijenwas een grote handelswaarde bezit, hetgeen echter in veel gevallen wordt onderschat. Het huidige tekort aan ruwe bijenwas, waardoor de prijsstijging van de laatste jaren is ontstaan, wordt grotendeels veroorzaakt door een teruglopende aanvoer.

Apiacta, 1978/4.

STYROFOAM ALS KASTMATERIAAL

In het wetenschappelijk onderzoekcentrum te Tucson (Arizona) zijn 7-raams-minikastjes van kunststof voor verschillende doeleinden getest. Als bevruchtungskastje en voor onderwijsdoeleinden voldeden ze goed. Ook bleken ze, gelet op de geringe aanschafkosten, geschikt voor gebruik in gebieden, waar onderzoek plaatsvindt naar de mate waarop insecticiden giftig zijn voor bijen en bijenmateriaal na besmetting moet worden vernietigd. Toch deden zich in de praktijk nog problemen voor. In de eerste plaats kwaagden de bijen stukken kunststof van de wanden en werd het vlieggat gesloten dan baanden ze zich door de stuk gebeten wand een weg naar buiten. Enkele volkjes namen in het geheel geen genoegen met de behuizing en trokken weg. Door de binnenzijde van de kastjes met zwarte latexverf te behandelen lijkt dit euvel te zijn verholpen. Een ander ongemak vormde de neiging van de bijen om de raten aan de zijwand vast te bouwen.

Gleanings, 1977/8.

PLUVIUS/THIALF

Een imker uit Vermont, die een toekomstbeeld had uitgestippeld waarin de bijen een grote rol zouden spelen, zal zich wellicht nog wel eens bedenken. Zijn sterkste volken had hij begin mei gesplitst en van een nieuwe moeder voorzien. De zaken verliepen in juni/juli naar wens en de honingkamers wonnen aan gewicht. De tweede helft van juli was vrij nat, maar in een nacht begin augustus leek het of de bodem uit de hemel was gevallen. Zijn bijen stonden in de nabijheid van een rivier op ongeveer 100 km van huis. Over de radio hoorde hij dat de snelweg langs de rivier door de regenval gedeeltelijk was overspoeld en door het water ondermijnd. Even flitste het door hem heen dat z'n bijen gevaar konden lopen, maar hij zette die gedachte snel van zich af. Nadat de snelweg weer vrij was gegeven ging hij op weg naar zijn volken. Er stond er nog één. Onmiddellijk nadat het water was gezakt zette hij stroomafwaarts een speuractie in in de hoop nog enig materiaal terug te vinden. Groot was zijn verbazing toen hij op 400 meter afstand nog drie volken in goede staat aantrof. Dank zij de propolis waren de bakken op elkaar blijven staan. Deze geteisterde volken leverden een opmerkelijke prestatie in het schoonmaken van hun woning, maar alles was helaas tevergeefs. Wat Pluvius niet lukte werd door de ijzige adem van koning Thialf volbracht. De ekstreme kou van de winter 1977/78 was te veel voor deze beproefde volken.

Gleanings, 1977/8.

Ko Zoet

Wat doet het BIJENHUIS voor U

Wij hebben de ruimste sortering **Imkersartikelen** en **slingers**.

Wij maken zelf de **kasten** en **Kunstraat** uit alleen de beste grondstoffen.

Wij leveren **Boenwas** in meerdere kleuren, **Honing** en **Mede** van de fijnste kwaliteit voor wederverkoop.

Dat doen andere handelaren ook, zult u misschien zeggen.

HET BIJENHUIS DOET VEEL MEER

Wij zorgen jaarlijks dat u relatief goedkope bijensuiker kunt inkopen.

Wij zoeken voor U steeds naar de nieuwste ideeën en publiceren hierover in het maandblad.

ONS KASTENMATERIAAL wordt vervaardigd door gediplomeerde meubelmakers.

DE KWALITEIT van onze kasten is dankzij de hoektandverbinding niet te evenaren.

DE KUNSTRAAT wordt gemaakt van uitsluitend de allerbeste kwaliteit bijenwas, op de modernste machine in Nederland.

ONZE BOENWAS bestaat o.a. uit zuiver gomterpentijn en bijenwas en wordt door ons zelf gemaakt.

DE HONING die wij leveren is afkomstig van U en Uw collega's (onze imkers) en is daarom **ECHTE HONING**.

Dat **UW VERENIGING** een steeds dikker maandblad uitgeeft en op het gebied van cursussen, Propaganda, Koninginneteelt en Onderzoek zeer actief is, is U natuurlijk allang bekend.

BIJENHUIS - WAGENINGEN

GEOPEND iedere werkdag van 8.00 — 12.00 uur en
van 13.30 — 17.30 uur.

's Zaterdags van 9.00 — 12.30 uur.

GRINTWEG 273, 6704 AP WAGENINGEN

Telefoon 08370 - 1 28 63, Giro 82.32.76.

Geld is vaak niet het enige probleem.

Wij helpen.

Geld werpt vragen op.

Vragen over sparen, lenen, beleggen,
hypotheken...

De ABN is ervoor om die vragen
te beantwoorden. Om u te adviseren.
Over geld net zo goed als over
verzekeringen en vakanties. Vragen
staat vrij bij de ABN. Komt u daarom
eens praten.

ABN Bank